

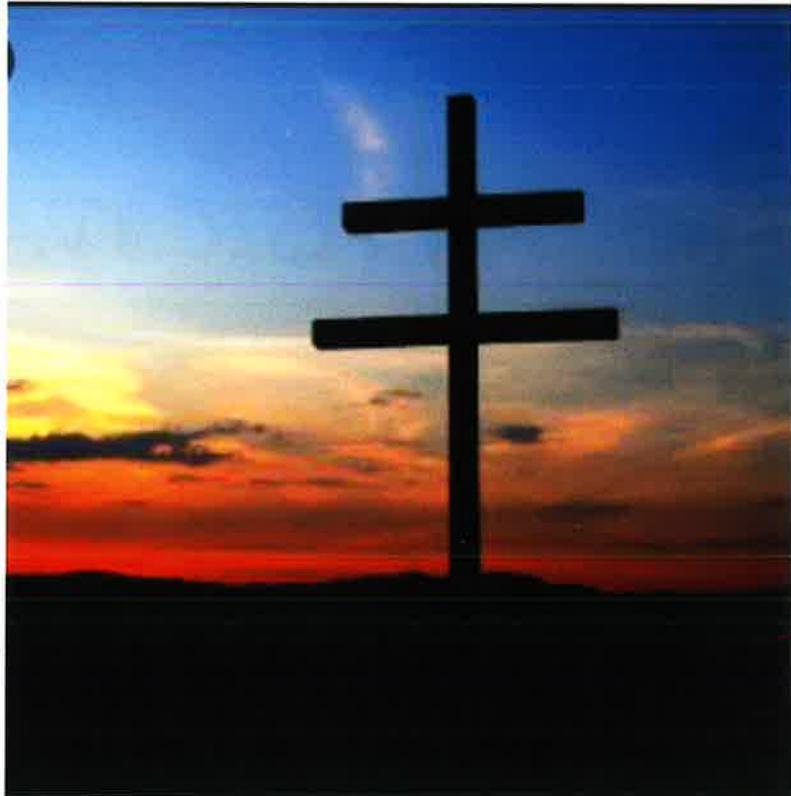
DIABOL MÁ TISÍC TVÁRÍ

Tento rozhovor nie je klasickou debatou na aktuálnu tému bežiacu v médiách. Je skôr o hodnotovom systéme človeka a o niektorých aspektoch nášho prežívania či bytia. Aj preto sme sa v rozhovore nelimitovali primeraným rozsahom, bežným pre debaty tohto typu. Nejde nám o čítanosť ani o mediálnu bombu. Je to skôr zamyslenie sa nad hodnotami v spoločnosti zasadené do čitateľsky stráviteľného rámcu symbolu Diabla alebo, ak chcete, zla v človeku a jeho tieňa. Aby bol problém uchopiteľný, zvolená forma otázok a odpovedí skôr osvieží náročnú tému. Po dohode sme sa rozhodli nepísanie nejakú esej či pojednanie, ktoré ľahko môže skíznuť do známeho mudrovania – po chvíli už autor nemá čo povedať. Navýše, nielen debata osviežuje pomerne abstraktnú tému, ale popri vytvorennej štruktúre Systému Diabla je preložená aj praktickými ukázkami, ktoré spoločnosť prežila a ktoré si zrejme dostatočne pamäta. V Danteho Božskej komédii Peklo je úvodom. A, ako hovorí psychológ C. G. Jung, po ukrižovaní rozhoduje Boh, komu udelí milosť a nastane zmŕtvychvstanie. Boh Slovensku naložil na plecia dokonca dvojkriž. Názov Diabol a jeho tisíc tvári som si požičal od Stephena Campbella a jeho bravúrneho diela Hrdina a jeho tisíc tvári. Tak Hrdina ako aj Diabol je spätý s človekom a jeho zápasom dobra so zlom, ktorý je v nás a je súčasťou našej kľukatej cesty životom. Proste žijeme život plný katastrof a je na nás, či prijmemme výzvu života, alebo ju vzdáme. Ako autori vám prajeme príjemné zahĺbenie sa nad nastolenými otázkami.

Dušan Lukášik

Roman Kvaltény

9. februára 2021

Ked' som vydal publikáciu Systém Diabla, Dušan Lukášik bol jedným z jej prvých čitateľov. V následnej debaté ma upozornil na zaujímavú vlastnosť Diabla. Ak chápeme, že Hrdina oslobozuje spoločnosť od zla a predstavuje dobro, tak pod Diablonom rozumieme zlé stránky človeka. A tak ako má Campbellov hrdina tisíc tvári, tak aj Diabol má ohromný počet prejavov, alebo ak chcete Diabol má tisíc tvári. Dušan mi potvrdil, že aj veda sa zaobráva s týmto symbolickým vyjadrením zla, zvlášť psychológia, a že problém Diabla je nielen literárne, psychologicky, ale dokonca aj neurobiologicky zaujímavou tému. Pokial' je debata len v rovine psychológie, je pomerne abstraktnou. Ak sa ale popri symbole ukáže príklad, ako to funguje, je to aj čitateľsky prítážlivé a pochopiteľné. Pred rokom sme si slúbili, že sa k téme Systému Diabla vrátíme a ukážeme si, ako sa Diabol správa v spoločnosti. Tak, Dušan, ako sa správa? Skúsme najprv príklad, ktorému každý rozumie.

V rokoch prvej vlády Mikuláša Dzurindu, stála vláda pred problémom vyplatenia dlhopisov Fondu Národného Majetku. Pamätať sa, Moravčíkova vláda vydala druhú vlnu kupónovej privatizácie, ktorú následne Mečiarova vláda zmenila na systém dlhopisov Fondu Národného Majetku v rozsahu 35 mld. Sk. Jednalo sa celkovo o 35 miliárd Sk. Každý občan mal nárok po piatich rokoch, aby obdržal istinu 10 000 Sk a k tomu úrok kumulovaný počas piatich rokov v celkovej výške 13 750 Sk po zdanení. V tom čase to bola pomerne veľká čiastka peňazí. V podobe hotovosti takú sumu FNM nemalo. Na verejnosti to jasne komunikoval prezident FNM a predseda demokratickej strany Ľudovít Kaník. FNM však malo niekoľkonásobne viac majetku. Tento majetok bol likvidný, t.j. ľahko predajný, a teda záväzok štátu bol voči občanom plne krytý majetkom vo vlastníctve štátu. Bola to len technická operácia na kapitálovom trhu. Ale to už občanom nik z vládnych činiteľov nehovoril.

Druhý problém bol takisto veľmi závažný. Ak by taký objem peňazí prišiel v krátkom čase na spotrebny trh, zásadne by zvýšil infláciu a znehodnotil úspory. Z možných alternatív si Dzurindova

vláda vybrala cestu, ktorá spĺňa kritériá pojmu liberálny fašizmus. Bližšie si o liberálnom fašizme povieme za chvíľu.

Dzurindova vláda najprv zmenila zákon o dlhopisoch FNM. Pri vydaní dlhopisov FNM Mečiarovou vládou, zákon obsahoval ustanovenie, že dlhopis sa môže obchodovať, ale cena nesmie klesnúť pod minimálnu hodnotu stanovenú vo výške $\frac{3}{4}$ aktuálnej hodnoty dlhopisu, okolo 8000 Sk. Toto ustanovenie Dzurindova vláda odstránila. Takisto boli odstránené aj primerané ustanovenia v zákone o ochrane spotrebiteľa, čím sa vytvorili predpoklady na beztrestnosť obchodov, ktoré sa nakoniec realizovali pri cenách v rozpätí 1000 až 3000 Sk, sporadicky vyššie. Vtedajší RM Systém zabezpečoval zúčtovanie. Po uvoľnení obchodovania pre špeciálne vybraných obchodníkov so samostatnou licenciou, vznikol pretlak ponuky a dopytu a cena strmhlav padla do uvedeného rozpätia 1000 až 3000 Sk. Prípravou na obchod ale boli dve devalvácie meny. Prvá devalvácia sa uskutočnila temer hned' pri nástupe vlády, druhá po roku. Devalvácie vytvorili infláciu a inflácia znehodnotila úspory. Devalváciami bol vytvorený ekonomický tlak na občana. Vyplatenie dlhopisov FNM bolo cez emócie (nie priamo verbálne) v médiach vládnymi činiteľmi spochybňované. Ekonomický tlak vyvolaný devalváciami meny a strach občanov, že prídu aj o tých 1000 Sk čo investovali do kupónových knižiek určených pôvodne na investície do akcií a následne po zmene do dlhopisu FNM bol hnacím motorom predaja dlhopisov FNM. Strach kombinovaný s ekonomickým tlakom vyvolal paniku, čoho dôsledkom bol predaj dlhopisov FNM hlboko pod cenu v značnom predstihu pred dobou splatnosti. Z celkových 35 mld. Sk, ktoré FNM vyplatilo, občania videli 6 mld. Sk a priekupníci 29 mld. Sk.

Keby občan vedel a mal by ubezpečenie vlády, že ak počká k stanovenému dátumu, tak bude mať vyplatených 13 750 Sk, myslíš, že by sa uspokojil povedzme s 3000 Sk? V priemere stratil 80% z hodnoty, čo je 11 000 Sk na jednom dlhopise. A tak občanovi zostalo v priemere 2 750 Sk.

Ak sa pozrieme na túto operáciu z pohľadu ekonomických teórií môžeme konštatovať:

1. Došlo k vytvoreniu asymetrie v informáciách – občania boli vládou podvedení
2. Vláda mala dosah na zmenu zákona a využila ju
3. Vláda vyvolala svojimi opatreniami ekonomický tlak na občana
4. Vláda neposkytla všetky informácie občanovi a obmedzila tým slobodu občana pri rozhodovaní: predať dlhopis FNM alebo držať do vyplatenia?
5. Výsledok je, že občan prišiel o 80% majetku, ktorý vlastnil zo zákona ako dôsledok opatrení vlády a dezinformácií v médiach komunikované primárne z úrovne vlády

To je štruktúra a praktiky, ktoré používa liberálny fašizmus a to je zároveň aj Systém Diabla tak, ako si ho definoval v svojej publikácii. V zásade ide o arizáciu majetku ako dôsledok rozhodovacieho procesu občana. V rozhodovacom procese o svojom majetku občan nie je slobodný. Dôsledkom je, že prichádza o majetok, a to bud' úplne alebo čiastočne. Nuž a arizácia je len iný pojem pre vyvlastnenie majetku. Ak to zhrniem o niečo odbornejšie, tak *k arizácií (vyvlastneniu) majetku občana dochádza v situácii, kedy občan nie je slobodný v rozhodovaní, ako dôsledok cielene vytvorenej asymetrie v informáciách, kombinovanej s vytvoreným ekonomickým tlakom. V prípade dlhopisov FNM asymetriu v informáciách a ekonomický tlak vytvorila Dzurindova vláda, t.j. štát, ale zisk z tejto operácie mali súkromné spoločnosti, zvlášť banky. Štát vedome konal proti záujmom občanov vlastného štátu, ktorí vládu zvolili v dobrej viere a sľubov.*

V mojej knihe Systém Diabla taktiež popisujem jedno z pôsobení Diabla a to je práve zámerné utajovanie zásadných informácií pred ľuďmi - občanmi. Občan sa rozhoduje na základe toho, aké informácie sú mu poskytnuté. A na tomto prvom príklade je krásne vidieť, že človek pri nedostatku

informácií, nemôže mať slobodu v rozhodovaní a nemôže sa rozhodnúť správne. Je rozdiel ak k nedostatku informácií dôjde náhodne, a je celkom iná situácia, ak k asymetrii v informáciách dochádza cielene a teda je úmyslom. Dokonca, ak občan prichádza o svoj majetok. Pasca pôsobenia Systému Diabla je v tom, že dochádza k úmyselnému navodeniu situácií, ktoré na prvý pohľad vyzerajú, ako slobodné rozhodnutie a navyše bez nátlaku, hoci realita je úplne iná. Je to jedna z tisícich tvári Diabla. Ale kým začneme zaoberať Systém Diabla ešte viac, predsa len sa spýtam, bola aj iná alternatíva?

Zachytil som rad bizarných nápadov, jedným z nich bolo proste zrušenie výplaty dlhopisov s náhradou nákladov občanovi. Ale v skutočnosti o takomto riešení nik neuvažoval, množili sa skôr špekulácie, ako Systém Diabla ešte vylepšiť a miesto výplaty dlhopisov povoliť ich zámenu rovno za akcie – posudzoval som materiál, ktorý znamenal nielen skúpenie dlhopisov za minimálnu cenu, tak, ako sa udial, ale zároveň mal umožniť výmenu dlhopisov FNM za podhodnotené akcie v majetku FNM. Len tretina akcií SPP mala byť takto vytiahnutá zo štátu možno za desatinu ich hodnoty. Tento materiál ale vo vláde neprešiel. Keďže od roku 1999 som sa angažoval v riešení dôchodkového systému, jeden variant, ktorý som ponúkol na zváženie, bolo využitie dlhopisov FNM v dôchodkovej reforme. Podstata riešenia spočívala v tom, že by dlhopisy FNM boli vyplácané len pri dosiahnutí dôchodkového veku, bez ohľadu na to, či majiteľ dlhopisu nastúpi alebo nenastúpi na dôchodok, dlhopis a jeho výnos by mu bol jedno rázovo vyplatený pri dovršení splnenia kritéria odchodu do dôchodku.

Z ekonomickejho hľadiska to plnilo hned dve úlohy. Keďže značná časť občanov už v dôchodku bola, tieto dlhopisy by boli vyplatené presne v dobe splatnosti. To by vytvorilo na spotrebnom trhu limitovaný a zrejme primeraný ekonomický impulz s minimálnym tlakom na infláciu. Zároveň by pomohlo ľahko skúšaným dôchodcom v ich ekonomickej situácii. Navyše, štát predával majetok, ktorý títo občania vytvárali celý svoj produktívny život a bolo spravodlivé, aby dostali na ňom svoj podiel. Na druhej strane 25 ročný občan, ktorý mal malý podiel na tvorbe majetku, by musel počkať celý svoj produktívny život, kým by mu bol dlhopis vyplatený. Je asi jasné, že päť ročný dlhopis by sa vymenil za nazvime to dlhopis dôchodkového systému a stanovil by sa féravý spôsob úročenia, povedzme 1% nad infláciu. Pokiaľ by osoba zomrela skôr než by bol vyplatený, dlhopis by podliehal špeciálnemu režimu. Ako jediný by bol vyňatý zo solidarity a z poistného systému a bol by predmetom dedenia. Jedine v prípade, že by neexistoval dedič, príjemcom by bol dôchodkový systém. Podobne, v prípade splnenia kritérií invalidizácie občana, bol by občanovi vyplatený na základe žiadosti. Žiaľ, vo vláde, ktorá používala praktiky liberálneho fašizmu, rozhodli ináč – odrali občana. Myslím si, že časť ministrov ani nevedela, za čo hlasovali a podobne konali aj poslanci pri prijímaní zmien v zákonomoch. Proste slepí sa bavili o tom kto lepšie vidí. Ale profesor Ivor hovorí jasne: základnou otázkou pri vyšetrovaní možných kriminálnych činov je otázka „V či prospech?“ A pokiaľ sa preukáže, že sa skutok stal, tak nasledujú otázky: „Kto to zorganizoval?“ a „Kto nesie právnu zodpovednosť?“, „Dá sa právna zodpovednosť preukázať?“

Vďaka za doplnenie Dušan. A teraz sa podíme zaoberať Systémom Diabla, jeho symbolmi a nástrojmi tak, aby sme sa prepracovali k jeho podstate. Môj pohľad je popísaný v knihe. Mňa však hľavne zaujíma tvoj pohľad na moje vnímanie Systému Diabla. Vnímaš ho totiž v mnohých oblastiach každodenného života. Ako by si teda formuloval podstatu tohto systému?

V zásade pod symbolom diabla máme na mysli zlé alebo negatívne stránky človeka. Zlý môže byť jednotlivec, ale ak sa zlé vlastnosti v spoločnosti postupne rozšíria, môže sa to týkať nakoniec rozhodujúcej časti spoločnosti. Spomeň si na fašizmus na Slovensku a utrpenie ľudí počas holokaustu, či vypálenie celých dedín počas Povstania. Symbol diabla reprezentuje extrémne vyjadrenie pólu zla v nekonečnom súboji dobra so zlom. Záznamy hovoria, že tento boj dobra so zlom v človeku

a v spoločnosti myslitelia skúmajú už aspoň 3000 rokov v celom spektre odtieňov od predpokladu, že podstata človeka predstavuje dobro až po druhý pól, ktorý hovorí, že človek je od podstaty zlým. Blaise Pascal prišiel s myšlienkou, podľa ktorej jediné, čo je v človeku trvalo prítomné, je rozpor. Poznáš to, na krabičke cigariet je napísané, že fajčenie zabíja, ale človek si nielen cigarety kúpi, ale ich aj vyfajčí. Dnes vieme, že je to rozpor medzi nevedomými procesmi a vedomím. Nevedomé procesy nie sú prístupné človeku bežným spôsobom z princípu – sú nevedomé. Ale pôsobenie nevedomých procesov má svoje účinky. A cez skúmanie týchto účinkov môžeme poznávať aj samotné nevedomé procesy. To platí na úrovni jednotlivca aj na úrovni spoločnosti. Na úrovni spoločnosti sa ale jedná o zložitejší proces. Preto hovoríme o Systéme Diabla, ktorý tieto operácie zla vykonáva ako postupnosť štyroch krokov. Najprv sa diabol skryje do detailu. Potom dobro zmení za zlo. Následne zlo vydáva za dobro a vytvorí dav. Tým obmedzí slobodu v rozhodovaní a realizuje svoj cieľ – arizuje (vyvlastňuje) občanom časť alebo celý ich majetok bez adekvátej protihodnoty. Princípom je vytvorenie asymetrie na trhu v informáciách, ktorý kombinuje s ekonomickým tlakom na občana, poprípade s motiváciou typu – ponuka ktorá sa nedá odmietnuť. Spomeň si na Švajčiarsky dôchodok a na súčasný výsledok straty II. piliera dôchodkového sporenia uvádzaného NBS v rozsahu 2 až 7 mld.€. V podstate ide o podvod.

Pri našich nespočetných rozhovoroch som ti rozprával aj o svojom vnímaní pôsobenia Systému Diabla. Ako si sám teraz spomenul, že o vnútornom boji človeka medzi dobrom a zlom existujú záznamy, staré 3000 rokov. Ja som presvedčený, že existujú príčiny tohto pôsobenia, ktoré ešte nevieme úplne racionálne pochopiť. To však neznamená, že neexistujú. Ja tomu hovorím, že sa ešte úplne neprejavili v realite. Potrebujeme poznanie, aby sme ich dokázali pochopiť. Preto som úprimne rád, že som ťa spoznal a môžem s tebou otvorené viesť takéto dialógy. Ten prvotný impulz alebo prvotné semienko, ktoré vyklíčilo a bujne v ľudskej mysli a správaní, musel niekto zasiat. Niekoľko musel prísť na to, ako ľudí manipulovať. Samozrejme aj tento proces postupne podliehal vývoju. Ako som ti raz počas telefonického rozhovoru povedal, verím, že všetko už bolo vymyslené a existuje. Už je iba potrebné, aby sa to prejavilo v tejto realite. Ja to chápem, ako poznanie, ktoré ked' pochopíš a vieš si ho aj predstaviť, môžeš aj reálne prejaviť v realite. Ak si uvedomiš pôsobenie Diabla a pochopíš, o čo tomu darebákövi ide, dokážeš v mnohých ohľadoch ovplyvniť kvalitu svojho života. Jednoducho zistíš, ako funguje jeho systém. Nejde to však naraz a vo všetkom.

Čiže ako si v predchádzajúcej odpovedi napísal, ide o pomerne jednoduchú vlastnosť – rozpor. Ako chápeš tento pojem v zmysle dobra a zla ty?

Pre účely našej diskusie je v prvom rade potrebné vyjasniť pojmy dobra, zla a vedomia a vzťahu vedomia k nevedomým procesom. Ak si predstavíme slnko alebo dážď, tak o týchto pojmoch, pokiaľ sú samé o sebe, nevieš prehlásiť, či sa jedná o dobro alebo o zlo. Ak slnko svieti na krajinu počas horúceho leta 40 dní, tak v nasledujúci deň dážď budeš pokladať za dobro a slnko za zlo. Platí aj opačný príklad, ak bude 40 dní pršať, zrejme slnko na nasledujúci deň budeme pokladať za dobro a dážď za zlo. To je významné poznanie – veci a javy sami o sebe nie sú ani dobrom a ani zlom, túto vlastnosť nadobúdajú v kontexte situácie, t.j. vonkajších podmienok. Čo je ale dôležité vnímať, vonkajšie podmienky sa menia, to znamená **zmena vonkajších podmienok je schopná zmeniť dynamicky dobro na zlo a opačne, hoci samotný predmet, ktorého vonkajší kontext podlieha dynamickej zmene je ten istý**. Tým sa problém stáva pomerne komplikovaný a ako hovorí Erich Fromm, to je ten kríž, ktorý naložil Boh na plecia človeka, keď človeka vybavil vedomím. My Slováci, ako vieš, sme dostali špecialitu, rovno dvojkríž.

Človek má vedomie, vytvorené ako adaptačný mechanizmus. Je jediným organizmom prírody, ktorý má schopnosť posudzovať dobro a zlo. Dnes vieme, že vedomie je naviazané na biologické štruktúry organizmu. Vedomie je zviazané s biologickým organizmom a je jeho produktom. Produkty vedomia ako takého ale prekračujú človeka a sú bez ohraničenia. Produkty vedomia je možné dokonca aj šíriť, dnes modernými prostriedkami komunikácie. Javy a ich vlastnosti sú vždy prepojené. V každom momente sú v dynamickom stave konkrétnego pomeru protipólov. To je to známe zjednotenie protikladov. Úlohou človeka je správne chápať v akom stave je kontext javu a teda rozhodnúť, či v aktuálnom stave je vec alebo jav v stave dobra alebo v stave, ktoré škodí, a teda v stave zla. V takomto ponímaní človek skúma prírodu ako prostredie, v ktorom existuje. Ale zároveň musí skúmať aj seba samého, či už jednotlivca alebo spoločnosť. Sokrates kedysi dávno vyslovil názor, že človek musí poznáť sám seba. S tým možno len súhlasíť, ale jednotlivec by mal ísť ďalej, mal by **zvládnut' seba samého**. A to je možno to najťažšie, čo pred človekom stojí – **ovládnut' diabla v sebe** povedané v symbolickom jazyku. Salmon Burke spolu s Zuccherom naspevali hit pod názvom Diabol vo mne (Devil in Me.)

Hovoríš, že niekto musel prísť na to, ako ľudí manipulovať. U prírodných či primitívnych kmeňoch mali šamani kúzlo. Vedeli viac ako iní. Tým sa vyčlenili z davu a dosiahli v spoločnosti výnimočné postavenie. To trvalo dovtedy, kým im ľudia v kmeni verili. Ak kúzlo prestalo fungovať, šaman stratil moc. V takom prípade už šaman neboli schopní splniť očakávanie davu. Dav v kmeni sa cítil podvedený a svoju frustráciu vyjadril jasne. Šaman zbavený kúzla, a teda moci, bol rád, ak si útekom zachránil holý život. Podobnosť so súčasnou vládou vedenou Igorom Matovičom je čisto náhodná.

Nástrojom na ovládanie človeka je zistenie, že je ním emócia viny. Je to ale zároveň emócia, ktorá je ústrednou témou traumy. Ak prinútím jednotlivca cítiť sa vinným a ja mám právo udeliť rozrehšenie, tak priatím môjho rozrehšenia sa voči hriešnikovi stávam autoritou a teda si podriadujem vinníka. Ak celý proces zopakujem viac krát, tak moja posilnená autorita a pocit viny riadi osobu cez nevedomé štruktúry. Tragické na tomto systéme je, že dosiahnutie tohto stavu sa deje cez traumu. Rozsiahle štúdie pod názvom Negatívne Zážitky Dieťaťa (Adverse Childhood Experiences) ukázali, že trauma vzniká zhruba do dvoch rokov dieťaťa a pretrváva v latentnej podobe desatrečia, kým sa začne prejavovať v podobe autoimunitných alebo chronických chorôb, často po päťdesiatke.

Ale to, že je tu technológia moci, ešte neznamená, že jej použitie je dobro alebo zlo. Proste ľudia potrebujú návod na život a hľadajú, kto im taký návod poskytne. Závisí od morálky mocných, ako so svojou mocou naložia – v prospech občana alebo výlučne v prospech seba. Práve zjednotenie týchto protikladov, individuálnych záujmov a spoločenských záujmov, je jadrom riešenia politiky. U nás sa ale zjednotenie protikladov v politike nenosí. Naši politici realizujú skôr princíp kompromisu ako najvyššiu úroveň intelektuálneho riešenia problémov politiky. V princípe sa kompromis realizuje tak, že za chrbotom voliča sa aktéri dohodnú na tom, koľko mne a koľko tebe. V spise Gorila je praktická ukážka kompromisu. Náš najväčší demokrat delí provízie v štýle samoobsluhy zo spoločného majetku. Nakoniec nás s týmto princípom zoznámila pani poslankyňa Henzélyová v priamom prenose kamery v otázke na predsedu strany Ano: „ Koľko naši a koľko vaši?“

Znovu si mi nahral. Dlhodobo sa zaoberám otázkou dobra a zla, negatívneho a pozitívneho. Osobne som presvedčený, že dobro a zlo neexistuje. Presne si to popísal v príklade o slnku a daždi. Mnoho vecí, ktoré sú pre niekoho dobrom alebo pozitívom, sú naopak pre iných zlom či negatívom. Preto mi napadla myšlienka, že možno aj už tebou spomínaný rozpor, môže byť v konečnom dôsledku prejavom Diabla. Tým semienkom, ktoré som spomínal. Ako v mojej knihe Systém Diabla píšem, že cez vybičované zmysly a emócie konáme úplne inak a hlavne chybne, čo sa neskôr ukáže v našom živote ako omyl. Samozrejme pre tých, ktorí nám to prostredie, tie vonkajšie podmienky vytvárajú, sú naše rozhodnutia, ovplyvnené neprirodzeným využitím zmyslov a emócií, úplne správne. Pre nás

však nie. Ten rozpor alebo lepšie povedané rozkol v našej mysli muselo niečo spustiť. Možno je to tá prílišná sútaživosť a vytváranie rozdielov medzi ľudmi, posudzovanie a nastavovanie latiek „dokonalosti“ od nášho vzhládu, intelektu majetkového zabezpečenia až po krajšie a hlavne drahšie hrobové miesto, ako má náš sused. Toto je podľa mňa jedným z najdôležitejších rozkолов v našich myslach. Nie však jediným.

Pri našich rozhovoroch často spomínaš pojmy vedomé a nevedomé procesy. S týmito pojмami som sa stretol aj u C. G. Junga. V akej súvislosti sú tieto pojmy v tomto kontexte?

Aby som upresnil Tvoje úvahy, jav alebo vec sama o sebe nie je ani zlá a ani dobrá. Tieto vlastnosti nadobúdajú len v kontexte dynamicky sa meniacich vonkajších skutočností. Preto platí, že dobro a zlo existuje objektívne, hoci ho vnímame subjektívnym spôsobom a hlavne, môže sa meniť v čase t.j. dobro sa môže zmeniť na zlo a opačne.

C. G. Jung rozpracoval koncept, v ktorom lokalizoval nevedomé procesy v komplexe, ktorý nazval bytostné Ja a od neho odvodené, ale nezávislé Ja človeka. Moderní neurobiológovia ako Damasio, či Schore postupne nazvali toto centrum nevedomých procesov ako implicitné Ja, primordiálne Ja a pod. Ale stále sa jedná o systém v našom organizme, ktorý spracováva cca 16 miliónov informácií za sekundu s reakčnou schopnosťou cca 20 ms. Tým sa myslí, že ak systém zaznamená zmenu, tak do 20 ms ju spracuje do výstupov systému bytostného Ja. Tento systém sa v živých organizmoch vyvíjal približne 3,5 miliardy rokov a sprostredkúva nám informácie z vonkajšieho prostredia, ale monitoruje a reguluje aj náš organizmus. To podstatné vo vzťahu k človeku je, že naše vedomie čerpá informácie primárne z tohto zdroja. Sú to nevedomé procesy, ktoré spracovávajú naše pocity. Z nich vytvárané emócie sú uložené v nevedomej pamäti. A z nich sa zároveň vytvára aj obraz o realite, čo nazývame vedomím. Pokiaľ si vytvoríme dostatočný objem informácií v podobe emócií, tak je naše vedomie schopné čerpať informácie aj z tohto zdroja. Vedomie si vytvára obraz o realite z uloženého obrazu v pamäti v podobe emócií. **Vedomie ako reprezentant obrazu o realite vytvárame zo spracovaných aktuálnych informácií reality nevedomými procesmi a z informácií, ktoré sú uložené v pamäti a sú obrazom o realite.** Ak chceš vytvoriť ilúziu, opakováním procesu v ktorom deformuješ realitu, môžeš najprv vytvoriť obraz o deformovanej realite. Následne je možné potom vnútiť organizmu deformovaný obraz reality tak, že ju vníma ako skutočnosť. Poznáš to, sto krát opakovaná lož sa stáva pravdou. To je jeden z princípov indoktrinácie davu - cez emócie odtrhneš dav od reality a manipuluješ ním práve silou a intenzitou vytvorených emócií. Na to slúžia médiá a je jedno, akého typu. A práve tieto techniky vyučujú na univerzitách pod názvom masová mediálna komunikácia.

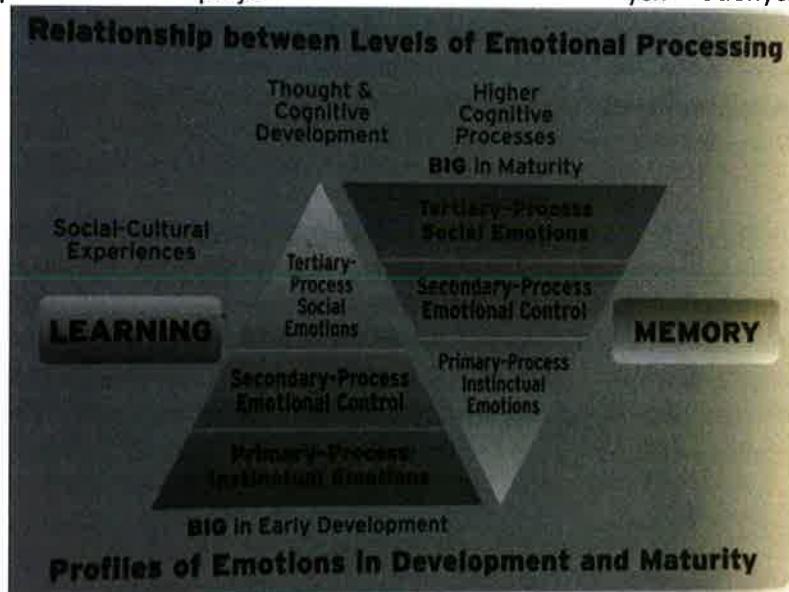
Typický príklad takejto ilúzie so zapojením médií predstavuje smrť študenta v 89tom. Popisuje túto udalosť aj generál Lorenz. Médiá správu o smrti študenta rozniesli a spoločnosť sa oprávnene nahnevala. Približne po troch týždňoch ale míty študent ožil. Jeho úloha sakrálnej obete bola splnená – emócie v spoločnosti vybudené správou boli reálne, aj keď smrť bola ilúziou vytvorenou v pocitoch spoločnosti. Budhizmus tvrdí, že vedomie neodráža realitu, ale je len jej obrazom v podobe konštruktu, ktorý si vytvára mozog, čo potvrdila moderná neurobiológia. Akou logickou konštrukciou dospeli budhisti k tomuto poznaniu, som nepochopil, aj keď som výklad Dalajlámu študoval pozorne niekoľko krát. Nebyť Damasia alebo Panskeppa, mal by som s takto zostrojenou logickou argumentáciou dodnes problém. Tu je sila a zároveň slabosť človeka – **kedže vedomie je derivát nevedomých procesov, je možné do tohto vzťahu vstúpiť a realitu vo vedomí človeka cielene zdeformovať. A to je podstata Systému Diabla. Týmto spôsobom je možné dokonca vyrobiť aj ilúziu demokracie, hoci na pozadí beží systém diktátora.**

Áno, deformovanie reality je taktiež jedným z nástrojov, ktorý používa Systém Diabla na manipuláciu ľudí. Ale bez pridružených nástrojov by to nemalo až taký efekt. Takýmito nástrojmi je všetko, čo umožňuje meniť mienku, pravú realitu a dáva do popredia realitu skreslenú. Preto, ak je deformovaná realita navyše podporovaná cez proces neustáleho vplyvu na ľudské zmysli a emócie, pomocou stokrát opakovanej lži, vznikne požadovaný výsledok, ktorým je prijatie deformovanej reality za realitu skutočnú.

Toľko moje vnímanie tohto procesu. Kým sa dostaneme k prejavom Diabla v spoločnosti, asi je dobre pochopiť, ako podľa tvojho názoru vzniká emočná výbava človeka a ako v nej funguje to, čo symbolický jazyk nazýva diabolom.

V súčasnosti už nie sú potrebné filozofické úvahy a konštrukty, ako funguje človek a ak, tak ohromne zredukované. Vývoj vo výskume fyziky a ďalších vied umožnil v 90tych rokoch 20teho storočia zostrojiť prelomové meracie zariadenia, ktoré sú schopné merať emócie človeka a ich dynamiku. Práve tieto technológie umožnili určiť neurobiologické štruktúry mozgu, ktoré sú primárnymi zdrojmi našej emočnej výbavy, nazývaných aj inštinkty alebo afekty. Jaak Panskepp v druhej kapitole svojej publikácie Archeológia myslie urobil k vydaniu publikácie v roku 2012 aktualizovanú metaštúdiu zistení neurobiológie. Z nej vyplýva, že vedci sa zhodli na tom, že afekty sú lokalizované v subkortikálnej oblasti nášho mozgu. Sú to geneticky naprogramované základné inštinkty človeka, ktoré vieme použiť na prežitie. Kedže vonkajšie prostredie sa mení, tak nás príroda obdarila systémom, ktorý sa prispôsobuje prostrediu – adaptuje sa naň. Máme sedem základných vrodených inštinktov. Dôležité však je, že z týchto siedmich základných inštinktov sa ich vzájomným zmiešavaním vytvárajú v interakcii s vonkajším prostredím ďalšie vrstvy emócií. Kým u malého dieťaťa dominuje v prejavoch afekt, či inštinkt, tak u dospelého človeka sú inštinkty potlačené cez regulačnú vrstvu emócií a nad ňou je vystavaná tretia, mohutná sociálna vrstva emócií, umožňujúca existenciu v sociálnom prostredí človeka. Tak, ako nekonečná paleta farieb je tvorená miešaním troch základných farieb, tak na vytvorenie nekonečného spektra emócií máme k dispozícii až sedem základných inštinktov, dvakrát viac, ako je farebné spektrum. Tým je každý človek jedinečný a zároveň platí, že je obrazom svojho prostredia – v prvom rade matky, otca a celej rodiny. Psychologická výbava človeka sa vyvíja integrovane s vývojom mozgu a jeho neurobiologických štruktúr podľa zásady- vyvíja sa to, čo organizmus potrebuje. Ak budete dieťa milovať a pomôžete mu regulovať afekty, bude sa cítiť milované a bude rozvíjať zvedavosť a hravosť a stane sa primerane nebojácke. Ak ale si dieťa nebudeť všímať a nepomôžete mu zvládať jeho afekty, dieťa sa bude cítiť odvrhnuté a nechcené, stane sa úzkostlivé a bojace, každý podnet zvonka bude vyhodnocovať ako stresový podnet a bude existovať v režime obrany a strachu.

To zároveň môže spôsobiť posun v expresii génov. Expresia génov znamená, že sa začnú niektoré gény aktivovať a regulovať organizmus primerane k vonkajšiemu prostrediu a k jeho zmene. Čo je dôležité je, že podľa toho nastavia aj regulačný mechanizmus tvorený hormonálnym systémom. Nie

je to zmena génov, je to len zmena aktivácie génov. A tá má nekonečné množstvo možností. Týmto mechanizmom sa človek stáva originálom aj na biologickej úrovni. Povedané súhrnne, človek je komplexný systém, ktorý sa adaptuje na vonkajšie podnety. Sú to podnety, ktoré pôsobia na organizmus, pričom výsledky spracovania týchto podnetov sú nielen reakcie organizmu, ale v podobe záznamov v nevedomej pamäti ich organizmus aj zabudováva do svojej výbavy v rovine biologickej a v rovine psychologickej. V takomto chápaní človeka je teda človek sám o sebe je vždy originálom. Výskum išiel ďalej a ukázal, že už po druhom trimestri a počas pôrodu sa začína vytvárať druhá vrstva emócií. Ich úlohou je riadiť proces kontroly a prejavov vrodených inštinktov prvej vrstvy. Techniky holotrópneho dýchania vyvinuté Stanislavom Grofom umožňujú dokonca v tomto stave prežiť vlastný pôrod, t.j. vyvolať záznamy z nevedomej pamäte a sprístupniť ich vedomiu.

Až v tretej vrstve sa nachádzajú emócie typu empatia, dôvera, obviňovanie, či sebaobviňovanie a pod. Úlohou týchto emócií je adaptovať organizmus k vonkajšiemu prostrediu, predstavujú hlavne regulačné mechanizmy sociálneho charakteru. Z obrázku je zrejmé, že druhá a tretia vrstva emócií vzniká výlučne v interakcii s vonkajším podnetom. Aká je kvalita vonkajšieho podnetu, také emócie vznikajú, tak sa formuje osobnosť. Práve v tejto štruktúre emócií je vyjadrený aj hodnotový systém človeka. Sú to kritériá, ktoré tvoria limity pre chovanie človeka, ak sa dostane do hraničnej situácie. Pri tvorbe týchto dvoch vyšších emočných štruktúr sa pohybujú emócie, ktoré predstavujú spoločenské dobro a naopak, ktoré chápeme ako spoločenské zlo. Je to schopnosť osobnosti uplatniť v príslušnej situácii také emócie, ktoré v kontexte situácie bude spoločnosť pokladať za dobro alebo za zlo. Jung zistil, že človek si vytvára veľmi silné zoskupenia emócií, akoby odtlačkov a nazval ich komplexami. Popri komplexoch bytostného Ja ako hlavného komplexu a jeho derivátu komplexu Ja, definoval aj komplexy matky, otca a hrdinu, či komplex tieňa či masku. V tejto súvislosti je zaujímavým výskumom práce Darcie Narvarez, ktorá sleduje morálku nielen v psychologickej rovine. Jej výskum je zameraný na zistenie neurobiologického substrátu, ktorý sa vyvíja spolu s vývojom organizmu a typom prostredia, alebo ak chceš výchovy, v ktorom sa organizmus človeka vyvíja.

Tvorba vonkajšieho prostredia, ako základu pre prejavy a formovanie osobnosti je z môjho pohľadu najobľúbenejšou formou prejavu Diabla. Tu si sa najviac vybláznil. Ako v tomto pôsobí Diabol v tvojom ponímaní?

Je prirodzené, že človek sa snaží navonok prejavovať svoje dobré vlastnosti a teda zo svojej emočnej výbavy si vytvorí výrez. Tento komplex emócií prioritne komunikuje s verejnoscou. Maska sa ukázala ako dobre zvolený symbol. Ako hovorí Jung, **nie je to osobnosť sama, ale jej obraz, ktorý osobnosť ponúka verejnosti**. Aj preto sa ľudia snažia získať titul či funkciu. Sú to spoločnosťou uznané formy potvrdenia schopnosti človeka. Inými slovami tvoria masku, za ktorou buď je alebo nie je osobnosť schopná podať slubovaný výkon. Ak si však Diabol zahrá svoju hru, tak tlak okolností vie masku zdeformovať až rozbiť a spoločnosť nakoniec uvidí človeka presne takého, aký je skrytý za maskou. Maska sa pod tlakom informácií drví, až sa rozdrobí, a spoločnosť zrazu vidí skutočného človeka. No a ten reálny človek je buď osobnosťou, a teda masku nepotrebuje, alebo, a to je teraz častejšie, **objaví sa karikatúra osobnosti**. Videli sme to v minulosti u mnohých verejných osôb, stačí si spomenúť na Gazdu pravice, slávneho kapitána. Ale aj v súčasnej vláde Igora Matoviča týmto procesom prešlo už niekoľko osôb vládnej koalície, ba dokonca vláda ako celok. Sú to osobnostné drámy, kedy ambície protagonistov nekriticky prekračujú ich schopnosti. Týmto verejným osobám nie je závidieť. Daň za okamih slávy v spoločnosti je krutá, stačí si prečítať názory ľudí na sociálnych sieťach.

Ďalším zaujímavým je komplex, ktorý pôsobí v zmysle noriem spoločnosti ako negatívny. Jung ho nazval Tieňom. Sú to naše vlastnosti, ktoré skrývame pred verejnoscou a pokiaľ sa o nich verejnosc dozvie, vníma ich ako negatívne. Na úrovni osobnosti má tento komplex zaujímavé postavenie.

V prvom rade je jasné, že tieň sa osobnosť nevie zbaviť, je integrovanou súčasťou jeho osobnostnej výbavy. Tu je odpoveď na to známe, kto si bez viny, hod' kameňom. Ak si človek, nemáš ako hádzať kameňom. Ako ľudia, vynakladáme energiu na udržanie tieňa mimo prejavov vedomia. V tomto prípade ale existujú dve situácie. Ak tieň nemáme pod kontrolou, tak hra Diabla je v tom, že cez nevedomú zložku komunikácie umiestňuje tieň v projekciu na objekt. Tým objektom môže byť protistrana v diskusii, partner alebo spoločnosť, či už priamo či sprostredkovane cez médiá. Druhá možnosť je, že tieň je pod kontrolou osobnosti a vtedy hovoríme, že projekcia je stiahnutá.

Ak priupustíme, že tzv. tieň nie je negatívou alebo zlou stránkou, ale je prirodzenou súčasťou každého jednotlivca, nemuseli by sme ju vôbec vytesňovať alebo potláčať niekde do úzadia nášho vnútra. V bežnom živote nazývame tieňom odraz, ktorý vytvára svetlo namierené na niečo hmotné. Dopolňať nikto neprekázal, že to nie je prirodzený jav. Čo tak prejavovať svoj tieň i svetlo bez skrývania pred verejnosťou. Myslím si, že čím skôr človek vo svojom živote obnaží svoju úplnú podstatu, prežije oveľa pokojnejší život, ako človek, ktorý venuje značnú časť svojho života skrývaním svojho tieňa. Ako sme už mnohokrát spomenuli, prostredie, do ktorého prichádzame, v akom sa nachádza matka, ktorá nás nosí v sebe, a v ktorom neskôr žijeme, je to, čo treba meniť a zlepšovať.

Ale vráťme sa k tvojim pozorovaniam. Môžeš dať príklad ako to podľa teba funguje v reále?

Iste, je to ohromne zaujímavý jav. Pease udáva, že približne len 7% z komunikácie medzi dvoma ľuďmi tvorí obsah slova, 55% sú emócie a zvyšok 38% prozódia. Sila nevedomých komunikácií je zastúpená ohromným podielom. Predstav si, že nemáš tieň pod kontrolou a debatuješ napríklad s manželkou. Ak umiestniš svoj tieň na partnera, jediné čo sa stane je, že sa aktivujú emócie v organizme partnera a logicky, negatívny komplex emócií aktivuje znova len negatívne emócie. A tak ak aj obsah slov môže byť neutrálny alebo dokonca pozitívny, reakcia partnera je negatívna. Akonáhle vyšle svoju odpoved', tak ju vnímaš negatívne a cyklus sa opakuje. Ale ak sa nad ním zamyslíš, tak tento mechanizmus hovorí, že len používaš organizmus partnera na komunikáciu so svojim vlastným tieňom, teda seba so samým. Pre mňa to bolo pomerne šokujúce zistenie a tak hovorím mojej manželke: "A prečo sa ty so mnou vadíš, ty moje milé zlé ja?" Akonáhle si uvedomíš tento moment, tak je šanca, že začneš reálne dostávať tieň pod kontrolu – psychológovia hovoria, že stiahneš projekciu. Všimni si, stačí ak jeden z partnerov stiahne projekciu a deaktivuje prakticky oba tiene. Darmo protistrana v nevedomých procesoch umiestni svoj tieň na tvoju osobu, ak máš tieň pod kontrolou, tvoje emočné centrá sú už neaktívne na takýto podnet, t.j. už naň nereagujú v inštinktívnom režime, skôr si ho uvedomujú a spracovávajú ho vo vedomí. Štatistika hovorí, že najčastejšie sa partnerské vzťahy rozpadajú po siedmich rokoch. To znamená, že partneri nevyriešili tento vzťah. Druhá štatistika hovorí, že následný vzťah má vyššiu pravdepodobnosť rozpadu ako prvý, opäť potvrdenie toho, že jedinec má problém zvládnuť svoj tieň.

Normy spoločnosti ale hovoria, čo je morálne a čo je nemorálne. Preto nie je riešením prejavovať svoj tieň na verejnosti a teda správať sa spoločensky neprimerane, či neeticky. A nie je riešením ani to, že ked' človeka nevidno, tak sa správa neeticky – čo dokazuje, že osoba stále nemá tieň pod kontrolou. Je to výchova, ktorá jednotlivcovovi poskytuje systém hodnôt a zároveň mu umožní uvedomiť si svoje konanie a teda rozhodnúť sa či sa bude správať nemorálne. Riešením je ovládnuť komplex tieňa a spraviť tieň neaktívnym. Vtedy sa dostávaš do kontaktu sám so sebou, alebo povedané slovami Junga, **vedomie je v kontakte s bytosťným Ja**.

Napadla mi jedna myšlienka, ktorá súvisí s mojou predošlou úvahou o tieni. Myslím si, že ak obaja partneri nepotláčajú, ale naopak poznajú svoje tiene navzájom už na začiatku svojho vzťahu

a nepotrebuju ich držať pod kontrolou, môžu ich vzájomne rozpúštať počas svojho vzájomného vzťahu. Ja to nazývam „vyčistiť si pred sebou stôl“. Myslím si, že to funguje, nakoľko mám s tým osobnú skúsenosť. Diabol často a rád pôsobí práve vo vzťahoch. Nakoniec to krásne vidíme v súčasnosti. A nejedná sa iba o partnerské vzťahy. Pokiaľ teda máme stôl pred sebou čistý, vplyv našich tieňov slabne, pretože sme ich ukázali. A keď sme ich ukázali, tak je jasné, že si ich uvedomujeme a nestotožňujeme sa s nimi. A od začiatku tohto procesu slabne aj vplyv Diabla. Moja osobná skúsenosť.

Ale ešte som zvedavý aj na iné príklady. Máš ešte nejaké?

K tej prvej časti snáď len toľko. Existuje psychológia pozitívneho myslenia. Pokiaľ zostáva len v rovine psychologickej, bez zmeny v procedurálnej a teda aj emočnej pamäti, ľudia súce obsahovo problém chápú, ale nie sú schopní zmeniť svoje chovanie. Pokiaľ psychológovia zostávajú len v tejto rovine – je to taká romantická predstava, že dôjde k zmene chovania sa osobnosti. Ak vezmeš príklad cigariet, tak napriek tomu, že na krabičke je nápis fajčenie zabíja a fajčiar plne chápe text, tak krabičku nielen že fajčiar kúpi ale aj vyfajčí. A vystaví si sám sebe toľko ospravedlnenie, koľko si len dokáže vymyslieť. Túto časť psychológie som pomenoval romantická psychológia.

Zaujímavý príklad uviedol C. G. Jung. Popisuje situáciu, kedy mal klienta, ktorý bol samá dobrá vlastnosť, až ako hovorí Jung, začal Junga chytať pocit menej cennosti. Po niekoľkých sedeniach sa ale zoznámil s jeho manželkou. A hovorí, odvtedy už nikdy takýto pocit menej cennosti nenadobudol. Proste, tieň klienta bol premietnutý na manželku. Ohromné množstvo projekcií negatívnych emócií v podobe tieňa sa premietla do zdravotného stavu manželky. Daniel Siegel tento mechanizmus vysvetlil cez rezonančný obvod a potvrdil zistenie Wilhelma Reicha, že prežité emócie sa premietajú do biologického tela organizmu. Ak vás partner zásobuje periodicky negatívnymi emóciami a aktivuje váš stresový systém, tak to po čase vidno na organizme, odrazí sa to na zdravotnom stave a v extréme to skráti život. Má to vyjadrenie v štatistikách – muži žijú na Slovensku o cca 7 až 8 rokov kratšie ako ženy. To vysvetlenie je komplexnejšie, ale platí, ak sa manželka usmieva na manžela ráno, cez deň a v noci, tak má šancu dožiť sa približne rovnako ako žena. Extrémny prípad predstavuje, ak pracujete vo vysoko stresovom prostredí, akým je napríklad politika a verejne činné osoby. Ak ste neustále v stave, že kohosi kritizujete, tak sa táto vaša vlastnosť prenesie domov a ani si to neuvedomujete a v nevedomých komunikáciách pokračujete v projekcii tieňa. To skracuje život partnerovi. Kedže ženy žijú štatisticky dlhšie, ak sa ich život skráti pri manželovi politikovi o niekoľko rokov, tak si to veľmi nevšimnete. V opačnom garde je to už viditeľnejšie, pokiaľ nedôjde k rozchodu, sú známe prípady, že manželia političiek zomierajú aj okolo päťdesiatky, dokonca pred päťdesiatkou. A tak úspech jedného je často vykúpený zdravím partnera a v extréme predčasной smrťou. A to je už silná hra Diabla.

V tejto súvislosti si spomínam na naše úplne prvé osobné stretnutie. Povedal si mi na ňom, že si bol zvedavý, ako vyzerá moja partnerka, ktorá bola tiež prítomná. Testom sme prešli ☺. Určite však pripúšťam jednu vec. Mám vyskúšané, že mnohých tieňov sa vieme zbaviť, napríklad čistením stola. Mnohé však pribudnú vďaka prostrediu, v ktorom sa aktuálne nachádzame. Takým prostredím môže byť politika, o ktorej píšeš, budovanie kariéry a úspechu alebo práca v tajných službách ☺.

Presuňme sa ale k spoločnosti, ako sa tam prejavuje hra diabla?

V prvom rade v spoločnosti ako komplexného systému už nevystačíme len so symbolom Diabla. Pokiaľ vedec používa symbolický jazyk, tak jednotlivé funkcie sú už rozčlenené a odborná literatúra či beletria používa celý rad symbolov od Diabla počnúc cez Lucifera, Démona, či Satanom končiac. Ak sa ale analyzuje celý systém či komplex pôsobenia tejto štvorice, tak ich úlohou je **dobro premeniť na**

zlo, zlo vydávať za dobro a presvedčiť o tom spoločnosť. Toto je základnou podstatou procesov, ktoré je možné rozmeniť na štyri podstatné fázy, ktoré realizuje každý z tejto podarenej štvorice symbolov.

Čiže deformovať realitu, zahmlievať skutočnosť, manipulovať. To je podstata, ale čo je cieľom?

Ak sa zameriame na cieľ, tak zvyčajne ide o získanie neoprávnených výhod. A to tak na úrovni vzťahov, ako na úrovni majetku. Na úrovni vzťahov ide o získanie titulu alebo vyššieho postavenia v spoločnosti a teda vplyvu. Na úrovni hmotnej je to získanie viac majetku. Často je to záležitosť, ktorá je kombináciou oboch týchto skutočností. Nakoniec funkcie a tituly predstavujú nehmotné aktíva a teda inú formu majetku jednotlivca.

Takže základom je mať MOC a VPLYV, pokiaľ možno bez obmedzenia. Určite mi dás za pravdu, že táto špina je už poriadne zažraná a použiť Vizír nestačí. Pretože fungovanie tohto systému je možné vďaka nastanej spleti legislatívy, korupcie, vydierania, kompromitovania, vytváraniu strachu, fungovaniu štýlom niečo za niečo... Bez budovania morálky a prirodzených morálnych zásad sa zmena neuskutoční hned. Pomôcť však môže strhávanie masiek, ktoré si spomínal vyššie pomocou tlaku okolností a nových informácií. Je dobré si detailne všímať vyjadrenia politikov, keď sú vo vypäťých situáciách. Na prvý pohľad to má vyzeráť, že sa iba pomýlili, faktom je však to, že povedali iba to, čo si naozaj myslia a maska sa postupne sníma a odhaluje pravú tvár človeka....

Kým sa teda dostaneme k úplnému cieľu, ktorý má Systém Diabla, môžeš priblížiť spomínané štyri rôzne funkcie Systému Diabla?

Ale áno, Systém Diabla funguje približne v rôznych obmenách nasledovným spôsobom. V tomto systéme vždy existuje povestné zrniečko pravdy, detail, do ktorého sa skryje diabol. Aj preto je možné tvrdiť, že **Diabol má tisíce tvári**.

To, čo je úlohou Diabla, je **nájsť detail, do ktorého sa skryje**. Podstatné je, že to musí byť detail, ktorý rozhodujúcim spôsobom ovplyvňuje proces a zároveň je v ňom to povestné zrniečko dobra či pravdy. Prvý raz som si uvedomil rolu diabla pri riešení transformácie dôchodkového systému. Vyjadrenie „**Diabol je skrytý v detaile**“ som našiel v diele Lawrencea Thompsona, špičkového odborníka na dôchodky. V ekonomickej literatúre to bol Jean Tirole, ktorý dostal Nobelovú cenu za zistenie, že nestačí všeobecná konštrukcia trhu cez ponuku a dopyt, ale každý trh má svoje vlastné špecifikum. Pokiaľ nie je správnym spôsobom zistené a uplatnené toto špecifikum v konštrukcii a regulácii trhu, tak trh nie je vyriešený. Takýto trh podlieha ľahko realizovaným deformáciám alebo sa dokonca zrúti.

Tou druhou úlohou v Systéme Diabla je **premeniť dobro na zlo tak, aby si to pokiaľ možno nik nevšimol**. To je už náročnejšia úloha. Trik je v tom, aby sa zmenil kontext javu, ktorý má silu transformovať dobro na zlo. Túto transformáciu veľmi jasne popísal Erich Fromm ako transformáciu kontextu javu alebo veci. Túto rolu môžeme v symbolickom jazyku priradiť Satanovi. Je to skutočne neuveriteľná zákernosť Satana, keď upriamite pozornosť na objekt, ktorý sa nemení ale zároveň nepozorované zmeníte kontext a tým premeníte dobro na zlo. Rituál Satana má mnoho podôb a teda foriem, ale obsahom je jediná vec - zmeniť dobro na zlo u toho istého objektu.

Známym dielom a dnes už klasikou slovenskej literatúry je Tatarkov Démon súhlasu. Jeho úlohou je **vytvoriť dav**. Na jednej strane náročný proces, na strane druhej vysoko účinný na ovplyvňovanie situácie. V dobe sociálnych sietí sú nástroje na tento proces tvorby davu pomerne silné, spomeňte si

na Cambridge Analytika a jej práce v mapovaní vlastností jednotlivca až na úroveň 700 rôznych znakov či vlastností.

Úlohou Démons je vytvoriť dav ľudí, ktorí reagujú na podnet podľa želaného výsledku – ak dav chápeme ako komplexný adaptívny systém, potom cieleným podnetom sa dav na podnet adaptuje a vytvorí odpoved'. Ideálnym nástrojom na tvorbu davu sú petície.

V petíciách je možné sa vyhraňť hodnotovo. Je možné jednoducho aj umelo vytvoriť nepriateľa, najlepšie v neuchopiteľnej podobe, bez konkretizácie osoby, tak ako to popisuje Umberto Eco v dielku *Vyrobí si nepriateľa*. Týmto kritériám vyhovuje hľadanie zbraní hromadného ničenia na Blízkom východe, ktoré by mohli existovať, týmto kritériám vyhovuje ponechanie v nevhodnom stave režim správy fondov II. piliera s kritikou, keď je to pre politika vhodné, zažili sme aj vytvorenie zelených mužíkov ako nepriateľov prírody stvorených samozvanými ochrancami prírody a podobne. *Je to psychologická kategória neuchopiteľného nepriateľa, ktorého môžete kritizovať kolko chcete, niet protistrany a teda reálneho nepriateľa. Je to známy Cervantesov veterný mlyn s ktorým hrdina neúprosne bojuje a samozrejme víťazí. V boji s veterným mlynom aktivujete silný komplex hrdinu a tak postupne tvoríte dav. Tento typ tvorby davu predstavuje vysoko profesionálnu prácu.* Typický príklad predstavuje občianske združenie My sme les. Svojimi operáciami, ktoré siahajú do prelomu tisícročia, postupne zatlačili lesníkov do defenzívy až na hranicu zničenia lesa, z ktorého boli schopní lesníkov obviníť. Vysoká profesionalita tvorby tohto davu a agresivita ich riadiacich štruktúr jednoducho vzbudzuje rešpekt a chvíľu trvá, kým verejnosc zistí, že kráľ je nahý, povedané rečou symbolov.

No a dostávame sa k záverečnému kroku, v ktorom *Lucifer polarizuje dav*. Ide o manipuláciu davu, t.j. vnútiť davu presvedčenie, že vydáva zlo za dobro. Ide o nekritické prijatie názorov, hodnôt a postojov, ktoré sa skrátene nazývajú indoktrináciou. Zimbardo zistil, že nastavením systému sa ľudia v priebehu pár dní systému prispôsobia a nakoniec samotný systém ďalej rozvíjajú. Je to vtedy, ak sú zbavení pocitu zodpovednosti za svoje činy cez princíp podriadenia autorite. Hra Lucifer je ale aj v tom, že vytvára distribuovaný systém a koncového užívateľa výhod oddeluje viacerými rovinami od právne zodpovednej osoby. Presne tak dopadol exminister Janoušek, ktorý aj po odsúdení za nástenkový tender sa cíti podľa vlastných vyjadrení stále nevinne. Dôvodom je asi fakt, že neboli koncovým poberateľom výhod. Ale svojej zodpovednosti pri výkone funkcie sa nemal ako zbaviť, aspoň tak to vyzodnotil prokurátor a sudca. Lucifer si zahral svoju hru s výsledkom jedenásť rokov natvrdo. Niet čo závidieť.

Na tomto princípe sa udiali prezidentské voľby a na tomto princípe boli realizované aj voľby do parlamentu. Prvé kolo prezidentských volieb a výsledky parlamentných volieb mali temer totožný podiel 25% voličov, ktorí dali svoj hlas víťazom – komplex hrdinu je silný, v SR zhruba v tejto časti populácie.

Známu manipuláciu davu v divadle predstavuje klaka. Tak sa nazýva skupina osôb, ktorých úlohou je organizovať potlesk. Je to signál pre obecenstvo, že majú vyjadriť pozitívnym spôsobom svoj názor na dej a výkony hercov a zvrátiť negatívne prejavy, ak by mohli vzniknúť, na pozitívny prejav obecenstva. Podobnú úlohu v inom ponímaní predstavuje úloha roztieskavačiek, ktoré pôsobia motivačne pre povzbudzovanie domáceho teamu a vytváranie burcujúcej atmosféry.

V románe Porota John Grisham bravúrne v strhujúcim deji ukazuje, ako sa indoktrinuje dav a ako sa dav dokonca v dvoch stupňoch polarizuje. Manipuláciou poroty jedným z jej členov v prvom stupni spôsobuje, že informácie v médiach pôsobia na cieľovú skupinu, ktorou sú investori ako druhá a zároveň cieľová rovina, kde sa polarizuje dav. V kombinácii s typickým insider tradingom je proces spojený s korupciou, či skôr s materializáciou korupcie a teda vytvorením zisku. Aby bolo možné pristúpiť k štvrtému kroku, je potrebné vytvoriť systém, ktorý Zimbardo nazval Systém s Luciferovým efektom. Popri tom, že sa ľudia prispôsobujú systému v režime „*podriadený autorite*“, zároveň je

poberateľ výhod oddelený od páchateľa niekoľkými článkami v reťazci a príčinu a súvislosť nie je možné zvyčajne preukazovať priamo. V rámci platnej legislatívy často sa nedá zodpovednosť poberateľovi výhod preukázať vôbec. Existuje celý rad nástrojov, ktoré sa používajú na cielenú indoktrináciu davu.

Ešte si zabudol, že okrem roztlieskavačiek, ktoré motivujú k povzbudzovaniu, existuje aj iná skupina, ktorú voláme „plačky“ na pohreboch. Tie zas vytvárajú opačnú emóciu, aby prítomní vedeli čo sa patrí a poctivo plakali. Jednoducho sme dospeli do štátia, že bez pokynu ani nevieš, akú emóciu vyjadriť.

Môžeš prosím tā uviesť niektoré príklady z praxe?

A čo tak palec pri hlasovaní v parlamente ako symbol slobodného výkonu mandátu poslanca? Ved' je to výsmech demokracie v priamom prenose – poslanci už nie sú ochotní ani len naštudovať problematiku, o ktorej hlasujú, do tej miery, aby sa zhodli na poslaneckom klube na riešení – palec koaličných poslancov pri hlasovaní poslancov nemožno charakterizovať ináč, ako flagrantné porušovanie ústavy a prísahy poslanca – výkon slobodného mandátu poslanca ako reprezentanta voliča palec mení na imperatívny mandát. Počul si niekedy o proteste prokurátora?

Jeden z nástrojov, ktorý sa široko v Systéme Diabla využíva, je tvorba účelových a zložitých modelov, tak, ako ich popísal John Perkins. Opäť, je to detail, ktorým je subjektívne, podľa sledovaného cieľa autora, stanovený parameter zložitého modelu. Odhalenie tohto detailu je na hranici možností bežného čitateľa, či recenzenta. Posúď sám, John Perkins vo svojej publikácii Spoved' ekonomickej zabijaka na stránkach 131 a 132 to popisuje nasledovne, citujem“:

„Bruno prišiel s nápadom používať inovatívny prognostický prístup: ekonometrický model založený na práci ruského matematika z prelomu storočí. Model spočíval v priradovaní subjektívnych pravdepodobností k predpovediam rastu v určitých špecifických sektورoch ekonomiky. Videl som, že má potenciál stať sa ideálnym nástrojom na podloženie nadhodnoteného rastu ekonomiky, aký sme radi ukazovali, aby sme získali veľké pôžičky (t.j. aby si štáty požičali v bankách).“

Doviedol som na oddelenie mladého matematika z MIT, doktora Prasada, a dal som mu istý rozpočet. Za šesť mesiacov rozpracoval Markovovu metódu tak, aby sa dala použiť na ekonomické modelovanie. Spolu sme zostavili sériu technických parametrov, ktoré Markovovu metódu prezentovali ako revolučnú metódu prognózovania toho, ako investície do infraštruktúry vplývajú na ekonomický rozvoj.

Bolo to presne to, čo sme chceli: nástroj, ktorý vedecky „dokazoval“, že ked' krajinám pomáhame narobiť si dlhy, ktoré nikdy nebudú schopné splatiť, robíme im vlastne láskavosť. Navyše iba vysokokvalifikovaný ekonometrik s množstvom času a peňazí by mohol pochopiť spletitost Markovovho modelu, či spochybniť jeho závery. Dokumenty opisujúce model boli publikované niekoľkými prestížnymi organizáciami a my sme ich oficiálne prezentovali na konferenciach a na univerzitách v mnohých krajinách. Dokumenty – a aj my – sme sa stali slávnymi v celej brandži.“

Z môjho pohľadu smutné. Sú aj iné príklady z praxe?

Ak vezmememe vedu, tak temer športom sa stalo *zamieňanie vedomostí za znalosti*. Aj keď sú vedomosti získavané vedeckými postupmi základného výskumu cenné, majú pri ich získaní ešte *dlhú cestu prechodom cez procesy aplikovaného výskumu a vývoja, kým sa z vedomosti stane praxou overená znalosť*. Čo je zákerné na celom procese je, že forma, t.j. pojem je temer vždy rovnaký, ako

pre vedomosť tak pre znalosť. Rozdiel je, že často trvá od 50 do 150 rokov, kým sa nová vedomosť overí a kým sa zasadí do riešenia, ktoré spĺňa kritériá použiteľné pre prax. Kým v 70tych rokoch iba jedna zo šesťdesiat vedomostí sa zmenila na znalosť, Koulopoulus v roku 2009 v jeho známej publikácii Inovačná zóna už uvádza tento pomer 1:300, čo je výrazný posun. *Ak nekriticky zameníte znalosť za vedomosť, systémová analýza ukazuje, že takmer s istotou zrúcite systém.*

Pekný príklad predstavuje lykožrút. V zdravom smrekovom lese funguje lykožrút ako sanitár lesa a to až do počtu jedného metra kubického dreva napadnutého lykožrútom za rok na piatich hektároch lesa. V tejto funkcií vyhľadáva choré stromy a urýchľuje ich zánik tak, aby sa choroby v lese nešírili. Nad tento počet do počtu štyri metre kubické sa postupne mení funkcia lykožrúta na riziko, ktoré je spojené s predátorom lesa, roje lykožrúta už môžu zničiť už aj zdravý strom. No a pri dosiahnutí piatich metrov kubických na piatich hektároch lesa je už istota, že roje lykožrúta zničia zdravý strom a vyhláška stanovuje vyhlásenie kalamity. Povedané odbornou terminológiou, negatívna spätná väzba kapacity autoregulačného systému je prekonaná, prešla kritickým bodom a zmenila svoj charakter na pozitívnu spätnú väzbu, už nie je schopná tlmiť množenie lykožrúta a bez vonkajšieho zásahu lykožrút postupne zničí celý les.

Nuž ak pôvodnú funkciu dobra lykožrúta budem donekonečna stále prezentovať ako dobro, ako to robí pani Plassmann, či prezident WWF Slovensko pán Ladislav Miko, máme praktickú ukážku toho, ako mantra folklóru bezzásahovej zóny sa stala podstatou zničenia najkrajších smrečín TANAPu a NAPANTu, či Roháčov alebo Malej a Veľkej Fatry.

Presne. Na to, aby sa z teórie stala v praxi overená skutočnosť, je potrebný naozaj dostatočne dlhý čas. Súčasnosť ale ukazuje, že sa tento proces už nielen opomína, ale úspešne vynecháva. Sú nám podsúvané informácie, ktoré sú iba v rovine teórie a hypotéz, bez toho, aby prešli odbornou diskusiou alebo overením ich fungovania v praxi. Myslím si, že je to pre život veľmi nebezpečná hra, pretože následky sa môžu ukázať až v ďalekej budúcnosti a narobiť obrovské škody. A samozrejme bez priamej zodpovednosti konkrétnych jednotlivcov. Je veľmi zaujímavé, že v dobe, v ktorej množstvo „*„oborníkov“* bojuje proti konšpiráciám, nemajú žiadny problém priať neoverené teórie – **vedomosti**, ako preukázaný fakt. Pritom sa jedná tiež iba o vyslovenú konšpiráciu. Pritom je asi viac pravdepodobné, že existuje mimozemský život, ako to, že fungujú niektoré hypotézy aj v praxi.

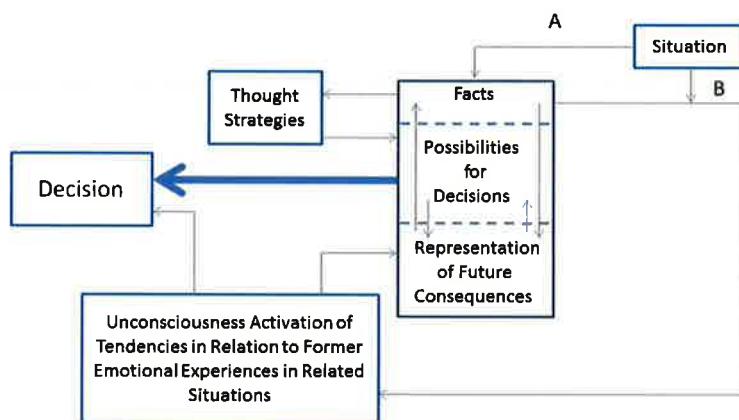
Na úrovni jednotlivca si už vysvetlil aj podstatu, ako funguje systém tieňa a jeho symbol Diabol. Je možné nájsť aj podstatu celého Systému Diabla v modernej neurobiológií? Mám samozrejme na mysli všetky jeho štyri štruktúry.

Problematika tvorby, indoktrinácie a polarizácie davu je študovaná systematicky už od známeho diela LeBona Psychológia davu. Moderné prístupy však už zahrňujú neurobiológiu, čo zhrnula Alvarezová v Priemysle Iži a Buster Benson v článku Cognitive bias. Buster Benson určil štyri základné neurobiologické komponenty resp. limity nášho procesu spracovania informácií, súčasťou ktorých je aj rozhodovací proces a to: nízky objem pracovnej pamäti, nedostatok skúseností s novými skutočnosťami alebo pojмami, vytvorenie situácie s nedostatkom času a zahľatie priestoru informáciami.

Vieme, že náš rozhodovací systém funguje tak, že nové informácie porovnávame so záznamami v pamäti. Pokiaľ sa podobajú, tak vyhodnotenie informácií v racionálnej časti mozgu sa porovná s informáciami získanými opakovou skúsenosťou. Výsledok tohto procesu predstavuje rozhodnutie. Vieme, že naša krátkodobá pamäť má kapacitu na spracovanie v priemere 7 (+/-) 2 nezávislých informácií tak, aby nedochádzalo k neprimeranej tvorbe chybnych rozhodnutí. Nad tento limit, počet

chybných rozhodnutí rastie exponenciálne. To znamená, ak priestor zahľatím informáciami, tak ich čitateľ, poslucháč alebo divák už nie je schopný udržať primeranú kvalitu spracovania informácií a začne robiť pri ich spracovaní ohromné množstvo chýb. Ak navyše vytvorím časový tlak, tak schopnosť vnímať a spracovať informácie ešte viac znefunkčním. A ak verejnosti vnútím nový jav alebo službu o ktorej sa majú rozhodnúť, tak existuje veľká pravdepodobnosť, že dokážem popri tvorbe davu zároveň dav indoktrinovať aj polarizovať, t.j. **manipulovať ho proti jeho vlastným záujmom.**

Asi najvýstižnejšie to vyjadril predseda NR SR Anton Danko, kedy formou zjavenia povedal, parafrázujem: "V NR SR prijíname zákony, ktorými trestáme nevinných". To proste racionálne zmýšľajúci politik vedome povedať jednoducho nemôže. Zjavenia sú produkтом našich nevedomých procesov. Štyri funkcie Systému Diabla majú svoje vyjadrenie aj na úrovni neurobiológie.

Andrej Danko je ale špecifický fenomén, Dušan, on vo svojom vyjadrení určite problém ani omyl nevidel a nevidí. Ale nezaoberajme sa práve len ním.

Aká je praktická realizácia týchto nástrojov spojených so Systémom Diabla? Aký je cieľ?

Prístup ekonómov k tejto problematike je z pohľadu trhu vyjadrený cez pojem asymetria v informáciách medzi účastníkmi trhu. Úlohou Systému Diabla je zabezpečiť asymetriu v informáciách na trhu tak, aby protistrana bola v konkurenčnej nevýhode, ale hlavne o nej nevedela. A ak aj vie, aby situáciu nemohla ovplyvniť. Aktéri vo vláde a v médiách cielene vytvoria situáciu na trhu, ktorý ekonómovia poznajú aj ako situáciu morálneho hazardu, ktorá je často doplnená o konflikt záujmu investora. Spotrebiteľ ľahá za kratší koniec a platí dodatočné zdroje, ktoré nie sú kryté protihodnotou.

Ak sa na problém pozrieme z pohľadu slobody v rozhodovaní, tak zistíme spolu s Erichom Frommom, že ak subjekt nemá k dispozícii všetky informácie pre svoje rozhodovanie, tak sa vôbec nejedná o slobodné rozhodovanie. Bud' spotrebiteľ problému nerozumie, alebo nemá čas na naštudovanie problému alebo také informácie vôbec neexistujú. No a toto je podstata, o ktorej hovorí Benson na neurobiologickej úrovni. Ak je navyše v dôsledku pôsobenia zákona vmanévrovaný do pozície, že

rozhodnúť musí, tak o slobodnom rozhodovaní sa už tobôž nedá hovoriť. Nuž a na trhu ide o princíp lacno kúpiť a drahó predať. Ak teda zmanipulujem dav a vytvorím asymetriu v informáciách, spotrebiteľovi vnútrom pozíciu morálneho hazardu a prinútím dav k výmene na trhu (predávať alebo kupovať), mám šancu lacno kúpiť alebo drahó predať a teda zarobiť. Alebo naopak, a to je to čo popísal Perkins, prinútím drahó kupovať moje služby, ktoré navyše vôbec spotrebiteľ nemusí potrebovať.

Čomu, podľa mňa, veľmi intenzívne pomáha reklama útočiaca predovšetkým na zmysly spotrebiteľa. Navyše je reklama stále agresívnejšia a neštíti sa ničoho, až regulátor toleruje skryté podvody. Ukazuje sa, že reklama ako súčasť propagandy sa stala jedným zo silných nástrojov diabla. Aj preto asi Alvarezová nazvala svoju publikáciu zaoberajúcu sa moderným marketingom výstižne Priemysel lží.

Kým prejdeme k praktickým popisom, ako by si charakterizoval spoločenský rozmer tohto postupu?

Ak sa vrátíme do histórie, tak cieľom fašizmu bolo ovládnutie majetku, či už na úrovni štátov alebo na individuálnej úrovni. A fašisti používali na to hrubú vojenskú silu. Na individuálnej úrovni to bol známy holokaust, kde ľudia prichádzali cez arizáciu nielen o majetok, ale boli aj fyzicky likvidovaní v koncentračných táborech. V súčasnosti sa deje zvyčajne len časť arizácie majetku, ako v prípade dlhopisov FNM , alebo je majetok arizovaný postupne ako je to v prípade lesných pozemkov. Inými slovami, Systém Diabla môžeme popísť aj ako systém, kde prostriedkom je obmedzenie slobody v rozhodovaní cez vytvorenú asymetriu v informáciách a **cieľom je arizácia majetku jednotlivca**.

Je jedno, či je tento majetok v individuálnom alebo v kolektívnom vlastníctve štátu, na ktorom má jednotlivec svoj podiel. Tento moderný systém, prakticky riešiteľný len v podmienkach diktatúry, nazval Goldberg v roku 2007 **liberálnym fašizmom**. Tieto dva pojmy tvoria protiklady, ale v tomto prípade je možné bez problémov povedať, že liberálny = anarchia, pretože v týchto prípadoch sú narušené všetky rozhodujúce prvky konštrukcie trhu a jeho regulácie. A to je možné iba v spoločnosti, ktorej obsah vládnutia je svojou povahou diktátorský. Len tam dochádza k transferom na trhu bez poskytnutia primeranej protihodnoty.

Ekonomickú podstatu demokracie a diktatúry ako protipólu výstižne popísal De Mesquito v publikácii Rukoväť diktátora (Dictator's handbook). Ak oddelíš formu od obsahu, tak potom forma môže byť demokracia alebo diktatúra a podobne obsah politiky môže byť demokratický alebo je diktatúrou. Existuje ojedinelý prípad Singapuru, kde forma je diktatúrou, ale obsahom je demokracia. Graficky som to vyjadril pomerne výstižne na priloženom obrázku. Pojem liberálny je proste pojmom, ktorý vystihuje otázku slobody jednotlivca, ale v okamihu, keď jednotlivec je súčasťou spoločnosti a dochádza k prerozdeľovaniu zdrojov, tak sa jeho obsah mení a buď sme v demokracii alebo sme v diktatúre.

V mojom chápaní pod demokraciou rozumiem obsah politík prerozdeľovania zdrojov spoločnosti na trhu v rámci úzkeho výseku okolo ideálneho bodu. Vtedy dochádza k zjednoteniu záujmov jednotlivca a spoločnosti a je jedno, či sprava alebo zľava. Zároveň dochádza k zvyšovaniu slobody aj spoločnosti a aj jednotlivca – a to naraz.

Mimo tento úzky interval sloboda jednotlivca ale aj spoločnosti klesá a demokracia sa mení na formu diktatúry, kedy prerozdeľovací mechanizmus čoraz viac uprednostňuje transfer hodnôt v prospech vybraných jednotlivcov bez adekvátej protihodnoty. Ak v ideálnom prípade pomery na trhu zabezpečujú spravodlivý transfer hodnôt a teda ho označíme 1 (100 %), tak protipól, priamy presun hodnôt bez akejkoľvek protihodnoty je 0 (0 %). Týmto spôsobom môžeme bez problémov

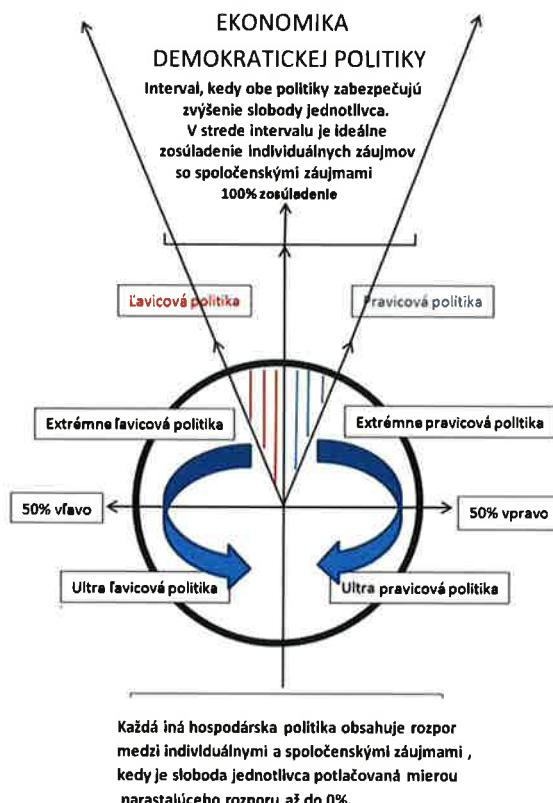

kvantifikovať obsahovú stránku demokracie či diktatúry v príslušnej spoločnosti. Pre štáty EU je takýmto meradlom index vnímania korupcie. Z tejto krivky je možné povedať, že odstránenie 10% korupcie v štátoch EU zdvojnásobuje HDP/obyvateľa. Index korupcie predstavuje teda zároveň meradlo obsahovej stránky demokracie a diktatúry v spoločnosti, navyše škála je jedna a tá istá od 0 do 10, alebo od 0 % do 100 %. Oxfordský index demokracie má podobnú škálu, len je meraný iným spôsobom, zahŕňa aj formu. Pre Slovensko je príznačné, že od roku 1998, odkedy sa meria index vnímania korupcie aj na Slovensku, sme z hodnoty 3,9 vyšplhali na hodnotu 4 v roku 2011 a za rok 2019 na hodnotu 5.

Inými slovami, SR je na rozhraní – vyberie sa cestou diktatúry alebo demokracie? Najvyššie hodnotená demokracia za rok 2019 Dánsko a Nový Zéland dosiahla hodnotu 8,7 alebo 87%. V ekonomike Dánska sa stratí len 13% zdrojov ako dôsledok korupcie. V ekonomike možno považovať index korupcie za rizikovú prirážku spojenú s príslušným štátom, z čoho v SR najviac rezonuje vymožiteľnosť práva. Nakoniec dnes už vieme, že z právneho názoru sa stal tovar a niektoré súdy mali dokonca k tovaru priradený aj cenník.

Tento parameter sa objavuje v rôznej podobe v každom spoločenskom systéme. Napríklad odvrátitelná úmrtnosť v SR za rok 2013 experti z EU zistili, že má hodnotu 44,6 % zo všetkých zomrelých do 75 rokov, v absolútnej hodnote 11 078 prípadov. Ale číslo 44,6 % znamená, že bez 5,4 % je to jedna k jednej, t.j. systém pokus omyl. A tak vyzerá aj náš zdravotný systém. Stačí sa pozrieť, ako je riešená pandémia. Slovo chaos je skôr pochvalou toho, čo dokáže súčasná vláda vyprodukovať. V čase našej diskusie (február 2021) máme najvyššiu úmrtnosť na covid19 v prepočte na milión obyvateľov.

POLITIKA

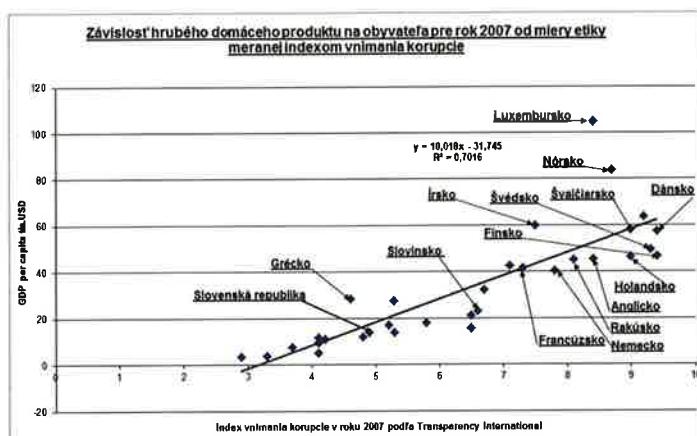

EKONOMIKA DIKTÁTORSKÝCH POLITÍK

Akú úlohu v tom hrajú naši politici a kto je ich najvýznamnejší partner?

Index korupcie nám hovorí, že v SR sa rozkradne cez korupciu približne polovica z verejných zdrojov. To sú tie známe o sto percent nadhodnotené zákazky. Ale v SR funguje aj **inštitucionalizovaná korupcia** – to je pojem, ktorý vystihuje skutočnosť, ktorú predsedu NR SR pán Andrej Danko vyjadril už spomínaným zjavením: „**V NR SR prijímame zákony, ktorými trestáme nevinných!**“ V zásade je predstava, že pokiaľ sú postupy legalizované v zákone, tak prijimatelia takýchto nezaslúžených transferov konajú legálne, aj keď v rozpore s podmienkami spravodlivého prerozdeľovania zdrojov. V inštitucionalizovanej korupcii sa dá ukázať, že na trhu sú transakcie, kde až 99 % hodnoty zaplatenej spotrebiteľom nemá protihodnotu od vyvolených účastníkov trhu, ktorí prijímajú platby. Tu sme pri ďalšej podstatnej vlastnosti liberálneho fašizmu: **mať účasť na vláde a na tvorbe zákonov.** V podstate cieľom je realizovať už spomínanú myšlienku otca plagiátorov Andreja Danka. Všimnime si, že je úplne jedno, v ktorej politickej strane politik pôsobí. Akonáhle sa zúčastňuje na podpore zákonov s vynúteným a nezaslúženým transferom zdrojov v prospech vybraných jednotlivcov, používa buď techniky priamej diktatúry alebo techniky liberálneho fašizmu. Budť pre svoje ciele k tomu využíva širokú masu napríklad petíciu, alebo si zákonom priamo podriaduje občanov.

A tak politik, čo sám seba deklaruje za liberála, je temer rovnaký ako politik, čo s úsmevom rozpráva o sociálnej solidarite, alebo o politike podpory podnikateľov, pričom zároveň efektívne likviduje vznikajúcu strednú vrstvu a zdiera bežného občana v svätom mene blahobytu – dodajme jeho vlastného.

Jedným z efektívnych nástrojov je aj možnosť povýsiť cez právny názor formu nad obsah. Je to štandardná hra, kedy právnik účelovo vytvorí nad obsahom takú formu, že obsah zmizne. Pri 50 %tnom indexe korupcie sa hodnota každou novou transakciou znižuje exponenciálne a už po druhej transakcii z nej ostane iba jedna štvrtina. Zvyčajne značná časť majetku zostane priamo na účte či vo vrecku právnika. Tam je odpoved' prečo každý právnik môže mať svoj vlastný právny názor na ten istý problém a tieto názory sú diametrálne odlišné. V čare tohto prístupu je, že pri akceptácii tohto stavu existuje akýsi bočný zúčtovací systém t.j. trh, na ktorom obchodujú výlučne právnici. Takže ak jeden právnik akceptuje druhého, vytvára si zároveň pomyselnú pohľadávku na tomto trhu voči kolegovi a v čase sa tieto pohľadávky a záväzky vzájomne zúčtovávajú. Nie div, že obsah a teda hodnoty plynú do vreciek či na účty v takto vytvorenom systéme práve našim podareným právnikom. Vôbec by som sa nedivil, ak by národ povedal, že už na túto partiu ctihodných právnikov nebude robiť. Však slávny slogan **“skutok sa nestal”** je presne výtvorom týchto odborníkov. A vy sa len bezmocne pozeraťe, ako sa ničí krajina a ako miZNÚ nenávratne hodnoty, ktoré títo ľudia nevytvorili a sú skôr dedičstvom po

našich otcoch a starých rodičoch. Podobný zúčtovací systém majú aj politici, bez ohľadu na to, v ktorej sú politickej strane. Však poniektorí politici ich už vymenili toľko, že pri prejavoch si ich mylia.

V úvode, aby sme priblížili čitateľovi o čo ide v našej analýze Systému Diabla sme stručne uviedli, ako občan prišiel o 80 % svojho majetku. Skúsme Dušan pomenovať aspoň pári prípadov, ktoré majú v sebe charakter procesov spojených s liberálnym fašizmom, ktoré ľudia poznajú a ktoré môžu primerane ilustrovať Systém Diabla tak, ako si ho rozobral vyšie.

Približne jeden a pol milióna ľudí podľahlo reklame o Švajčiarskom dôchodku a majú zriadené sporiace účty v II. pilieri. Keď si dáte tento výraz do vyhľadávača na YouTube, tak nájde kopec mladých analytikov, ktorí vás budú presviedčať o svojej genialite. Keď sme ale Chilský systém analyzovali v rokoch 1999 a 2000, bolo možné identifikovať rozhodujúce problémy s usporiadaním takéhoto riešenia, ktoré z praxe v Britských fondech indikoval problém až do výšky 42% strát voči definovaným racionálnym kritériám, spojených s čistým zhodnotením fondov po odrátaní poplatkov a inflácie. Je to skutočne zložitý problém, presahujúci tento materiál, preto len uvediem, že základom problému tohto modelu je konflikt záujmov medzi správou účtov a správou aktív, súčasťou ktorého je aj cielené a katastrofálne rozdelenie funkcií medzi štátneho sektora a verejný sektor. To spôsobuje základ neprimeraných nákladov a teda generuje v konečnom dôsledku stratu. Ako konštatovala správa viceguvernéra Odóra, v čase keď majetok fondov bol 9 miliárd €, deklarovaná strata bola 2 až 7 miliárd €. V médiach zaznelo prakticky jediné: **Lebo Fico**. Vezmite si, že ani neuveriteľný počet 48 noviel zákona o starobnom poistení v priebehu 14 rokov systém nevylepšilo. Ale nie všetko z toho, čo uviedol pán Odór je stratou. Ak dnes je majetok vo fondech cca 10 miliárd €, tak chýbajúce zdroje 7 miliárd možno rozdeliť na - stratu 4 miliardy a zvyšok pripísat zniženým odvodom do II. piliera, čo skutočne zabezpečila Ficova vláda a tým paradoxne obmedzila vykrádanie dôchodkového systému II. piliera. To samozrejme strata nie je, len sa zdroje presunuli do prvého piliera. Ale označený za vinníka bol Fico.

Všimnite si, bola to reklama v podobe Švajčiarsky dôchodok a celá sieť dobre platených agentov, ktorí zabezpečili, že značná časť občanov podpísala vstup do II. piliera. Akonáhle však urobili rozhodnutie, že do systému vstúpia, tak stáli pred rozhodnutím, do ktorého fondu majú vstúpiť, logicky, kto im zabezpečí najvyšší sľubovaný dôchodok.

Pokiaľ by bolo možné urobiť takéto rozhodnutie, tak by už 1 500 000 ľudí dávno zistili, kto najlepšie zhodnocuje ich majetok a v tomto fonde by už dávno boli všetky zdroje. Prax ukazuje, že to ľudia nevedia. Ale keby to vedeli profesionáli z radov správcov, tak by dávno spustili reklamu a zdroje by ľudia presunuli k úspešnému správcovi. Nič také sa neudialo. Mne to trvalo temer rok, kým som na tento jav našiel odborné zdôvodnenie. Je to pomerne abstraktná záležitosť. V kontexte tohto materiálu je možné povedať, že na úrovni správy účtov u povinného systému neexistuje trh, presne tak, ako neexistuje trh pri povinnom poistení zdravia alebo povinnom poistení áut. Div sa svete, náš Ústavný súd vo vzťahu k zdravotnému poisteniu vydal nález a tvrdí, že takýto trh existuje a teda je možné tvoriť zisk. Predstavte si, že prevádzkujete reštauráciu a nemáte klientelu. Akonáhle štát prikáže zo zákona, že občania musia jest len a výlučne vo vašej reštaurácii, už to nie je dobrovoľné rozhodnutie, už to prikázal štát a pod exekúciou zdrojov nariadił – stravovať sa budete v tejto reštaurácii. Nuž takéto reštaurácie sú fony, ktoré spravujú vaše účty, či už je to zdravotná alebo dôchodková poisťovňa. Občan nie je slobodný v účasti na dôchodkovom systéme a v prípade poisťovní či DSS rozhoduje do ktorej vstúpi. U dôchodkového systému II. piliera neexistuje možnosť zistiť, ktorý fond je najlepší. Tým dochádza k asymetrii v informáciách a teda je zrušená slobodná voľba občana v čase rozhodnutia, do ktorého fondu vstúpiť. Je to jednoduchá logická operácia súčinu.

Je slobodným rozhodnutím, či vstúpim do II. piliera alebo nie. Ale ak v druhom kroku rozhodnutia, t.j. pri výbere DSS už je občan neslobodný, tak aj celkové rozhodnutie občana nie je slobodné. Možno aj preto český špičkový analytik Kohout označil agentov pre II. pilier výrazom „**darmošláarové**“, jednoducho nemali čo hodnotné povedať občanovi, len mali kráľovské odmeny za podpis klienta. Konštrukcia II. piliera dôchodkového systému je typický príklad, ako sú arizované majetky občana cez princíp obmedzenia slobody v rozhodovaní, čo je základný nástroj liberálneho fašizmu.

Aké sú dôsledky tejto skutočnosti?

Ak sa spýtaš na situáciu, že dvaja ľudia budú robiť 40 rokov rovnako a budú odvádzať rovnaké odvody, potom môže nastať nasledovná situácia. V každom momente existuje vždy najlepší a vždy najhorší fond počas 40 rokov. Ak ale jeden dá do najhoršieho a druhý do najlepšieho, teoretický rozdiel ich dôchodkov môže dosiahnuť až 30 %. Inými slovami je porušený princíp rovnosti zaručenej ústavou. No a to, že dochádza k stratám voči minimálnym plánovaným výnosom je druhou stranou tohto javu, ktorý dosahuje výšku až 40 %, čo zažívajú dôchodcovia, keď zistujú, že celkový výmer prvého a druhého piliera majú o 20 % nižší v porovnaní s výmerom, ktorý by mali len z prvého piliera. Je to dôsledok toho, že na úcte v druhom pilieri majú až o 40 % zdrojov menej ako by mali mať.

Bolo aj iné riešenie?

Iste. V roku 2002 sa konala medzinárodná konferencia k II. pilieru a tam som uviedol môj príspevok pod názvom: „**Bude z občana SR nevoľník odvádzajúci povinne desiatok modernému feudálovi v podobe správcu dôchodkového systému?**“

Inými slovami, nielen že sme mali urobené rozbory, ale od roku 2001 bolo k dispozícii špičkové riešenie, kde všetky zásadné problémy súčasného systému boli odstránené. Že sa jednalo o znalosti, som zistil v Kanade, kde som mal možnosť byť týždeň hostom Investičného výboru fondov II. piliera a ich ekvivalentu nášho ministerstva práce. Podobne v decembri 2007 v NR SR poslanec Maroš Kondrót predniesol v rozprave k petícii II. piliera kompletne detailný rozbor, takže pán viceguvernér Ódor už nepriniesol vecne nič nového v roku 2019, možno formu. Skôr je tu otázka, čo robil 14 rokov dohľad nad finančným trhom v NBS, keď umožnil vznik takejto obrovskej straty?

Spolu sme tieto záležitosti viackrát rozoberali a viem, že nielen dôchodkový, ale aj iné zásadné systémy spoločnosti si mal aj so svojimi kolegami dávno pripravené detailne. Stačilo ich iba aplikovať v praxi a škody by boli minimálne. Vyzerá to tak, že sa všetky založené do šuplíka, začínajú postupne vyťahovať. I keď kozmeticky upravené, aby sa Lukášik náhodou neozval. Ale podieme k ďalšej otázke.

Takže akú hru si zahrá Diabol v systéme II. piliera?

V rámci vyššie uvedeného rozboru, Diabol využil všetky nástroje Systému Diabla a vzhľadom na arizáciu časti zdrojov ich možno plne označiť za praktiky liberálneho fašizmu:

1. Diabol zvýraznil v médiách, že priebežný systém skrachuje
2. Satan vysvetlil, že jediným riešením je tvorba kapitálu v II. Pilieri v súkromnom sektore
3. Démon súhlasu vytvoril Švajčiarsky dôchodok v reklame a agentúrnu sieť – do systému vstúpilo 1 500 000 občanov
4. Lucifer obmedzil slobodné rozhodovanie občana, ktorého dôsledok je nerovnosť a strata na úrovni 40 % zdrojov

Vtip je v tom, že ľudia nadšene tlieskali tomuto riešeniu a mnohí pokladajú liberálnych fašistov za strojcov reforiem, hoci je tu strata 4 miliardy €. Čo je však komické? Že 14 rokov sa dohľad nad kapitálovým trhom v NBS díva na tento ekonomický masaker a až viceguvernér Ódor príde zo zjavnením: „**Za všetko môže Fico**“!

Nuž nepobavilo by ťa to? Len školné je kruté – zmizlo 4 miliardy € a nik nie je braný na zodpovednosť? Danteho Božská komédia v priamom prenose, ale lístok na toto predstavenie platí kruto občan svojou výškou dôchodku.

Jedno je však neodškripiteľné. Ani Ficove vlády tento, citujem ťa: „ekonomický masaker“ nezastavili.

Aké ďalšie príklady by si uviedol?

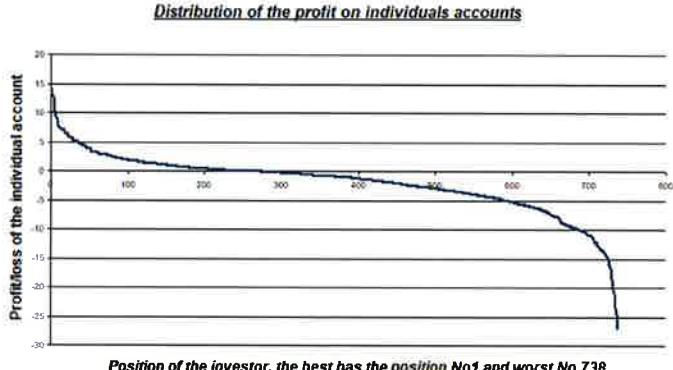
Mohli by sme rozobrať les, kde vyčíslená strata ekologických služieb lesa môže dosiahnuť až 25 miliárd €, z čoho podľa môjho názoru rozhodujúca časť je škodou. Je to podľa mojich vedomostí najrozšiahlejšia strata v hospodárstve SR a preto si myslím, že si zaslúži samostatný materiál, kde skomentujem rozhodujúce javy vedúce k tomu, čo prezident Zeman v súvislosti so Šumavou nazval zločinom. Aj tu ide o znehodnotenie majetku urbárov a následné zbavenie majetku lacným odkúpením. Liberálni fašisti sa tým ani netaja. Aj preto sme zorganizovali Povstanie s petíciou pod názvom Mor ho! Ďalším príkladom je energetický trh. Opäť rozsah problému si zaslúži samostatný materiál.

V poriadku, tak teda zostaňme na finančnom trhu, pretože viem presne o čom hovoríš, nakoľko som tie materiály mal možnosť aspoň sčasti študovať. Sú naozaj rozsiahle.

Aký ďalší príklad máš teda ešte v rukáve?

V spolupráci so spoločnosťou Bluebull Viedeň a Viedenskou burzou NEWEX sme realizovali cez virtuálne účty meranie rizika spojeného s investíciami na kapitálových trhoch. Prostriedky na účtoch boli virtuálne a investície na trhu mali spozdenie oproti reálnemu trhu o 15 minút. Je to štandardný nástroj na zoznamenie sa s kapitálovým trhom, my sme ho však použili na meranie rizika spojeného s investíciami, ak je investor bežný človek. Iba 12% účtov vykázalo zisky a až 70% účtov vykázalo tendenciu straty všetkých investícií, zvyšok účtov osciloval okolo istiny, t.j. nevykazoval ani stratu a ani zisk. Na naše prekvapenie, tento výsledok na 720 miest výštoch pôvodne korešponduoval s analýzou 30-tich reálnych účtov, tak ako organizácia NAASA v článku Findings Recommendations.

Presne tento experiment ukázal, že úplne jedno, či investujete reálne alebo virtuálne prostriedky, reálne (aj keď 15 minút posunutý) má svoje zákonitosti a tátu informácia je relevantná voči týmto realitám. Práve vyhodnotenie rizika umožní čo sa stalo s investíciami, ktoré realizovali investori na New Yorskéj burze, či burze Nasdaq a prišli v priebehu roka o jednu miliardu korún.

U spoločnosti Online Investors Slovakia o.c.p. a PrivateInvestors a Finportdošlo *k verejnej ponuke na služby*, kedy po podpise zmluvy účastník mohol svoje prostriedky investovať prostredníctvom týchto zmluvných partnerov na americkom kapitálovom trhu. Jediný poplatok, ktorý platil napr. v spoločnosti Private Investors bol 29 USD za jeden pokyn bez ohľadu na objem obchodu. Investor mal slobodu v investovaní a bolo jeho rozhodnutie, do akých cenných papierov investuje svoje prostriedky. Na konci druhého tisícročia mohol človek investovať z pohodlia svojej obývačky na New Yorskéj burze, čo bola silná motivácia. Rozhodujúci problém tejto ponuky bol, že investor nebol kvalifikované informovaný o riziku, ktorému čelí. Tie všeobecné frázy obdržal, ale to, že s pravdepodobnosťou až 70% príde o všetko, takú informáciu už neobdržal. Ak do toho ešte skombinujeme, že *nielenže títo investori neboli informovaní o individuálnom riziku*, ale zároveň nemali ani základné vedomosti o budovaní takéhoto portfólia, *potom 70 % -ná pravdepodobnosť vytvorenia straty pri takto vedenom individuálnom investovaní vytvára temer istotu, že individuálny investor skončí v strate* a sen o ľahko zarobených peniazoch na kapitálových trhoch sa premení na pláč nad rozliatym mliekom. A tak to aj skončilo, partnerská spoločnosť AB Watley, ktorá zabezpečovala vysporiadanie na burzách, samozrejme za poplatok, stiahla svoje poplatky a zdroje na účtoch z pôvodných 800 mil. Kč sa scvrkli na 60 mil. Kč.

V tomto prípade je tu prítomná vysoko abstraktná záležitosť rizika na kapitálových trhoch. Diabol našepkáva, pozri ako ostatní zarábajú ľahko na kapitálových trhoch. Satan pomlčí o stratách a skokoch z okna nešťastných investorov, a spolu s Démonom skôr budú vyzdvihovať ako všetci zarábajú rozprávkové peniaze. *No a Lucifer nakoniec zorganizuje ponuku, ktorá sa neodmieta*. Emória chamtvosti a závisti preváži. Tých prípadov je ohromné množstvo. Dovtedy, kým riziko neprevediete z abstraktných vyjadrení do konkrétnych čísel, je človekom neuchopiteľné, a vtedy v súlade s Busterom Bensonom je človek bezbranný a ľahko manipulovateľný. Keď sa ma pýtali, prečo som si na Vysokej ulici v Bratislave, hneď vedľa burzy zvolil prízemie s veľkým výkladom, vysvetľoval som, že pri skoku z okna chcem prežiť.

To Diablu našepkávanie až po Satanovu ponuku, ktorá sa neodmieta mi pripomienulo film „Diabolov advokát“. Asi si ho znova pozriem, nakoľko v ňom zakaždým objavím niečo nové.

Pre mňa je výkon Al Pacina vo filme Diabolov advokát jedným z vrcholov hereckého výkonu, aký som kedy videl. Asi preto, že som bol v podobných rozhodnutiach. Ver mi, riešiť problémy hodnotového systému v tak agresívne zobrazenom podaní, ako to urobila partia režiséra Hackforda, to je akoby si poznal pocit každej bunky v človeku, či každú myšlienku. Ak si schopný prežiť dej, tak je to hlboko emocionálny film. Ak ale nemáš skúsenosti zo života, bud' ťa nudí alebo pôsobí na teba depresívne. Je to ako s Tvojou knihou čo si napísal spolu s agentom SIS Haklom. Kto neprežil tento neľudský výcvik, nemá ako chápať o čom píšeš. Tí, čo neprežili, stali sa čiarkami v štatistike. Ale stále ma zabáva spomienka na kapitolu 15.

Bliží sa záver rozhovoru Dušan, preto skús aspoň v skratke zhrnúť problémy spojené so Systémom Diabla.

Podstata problému tkvie v tom, že vedomie je obrazom o realite a navyše tento obraz si tvorí z dvoch zdrojov, z reality a z minulej reality ktorú má človek uloženú v pamäti. Ak dokáže Diabol zmeniť minulú realitu, tak s jej pomocou vie vytvoriť vo vedomí človeka ilúziu, ktorá je značne zmenená od reality. Verejnosť odsúdila cez médiá Kočnera za objednávku vraždy novinára, ale súd dostupné fakty nevedel vyhodnotiť týmto spôsobom. Vďaka odborným analýzam pána Šáteka a novinárskej práce pani Teleki a jej teamu. Podstatou je, aby sa Diabol skryl do detailu, ktorý obsahuje povestné zrniečko pravdy a Satan pôvodné dobro zmenou kontextu premenil na zlo a vydával za dobro. Démon súhlasú

zas vytvorí dav, ktorý Lucifer cez systém dokáže polarizovať želaným spôsobom. V zásade ide o obmedzenie slobody rozhodovania jednotlivca prostredkami asymetrie v informáciách, poprípade až do úrovne, kedy sa proces premietne do zákona a inštitucionalizuje sa. V prípade súdu ide o vyjadrenie v podobe rozsudku, čo je právny názor, kúpený na trhu.

Nuž a občan príde o majetok, ani nevie ako. Mňa fascinuje, že jeden a pol milióna občanov v II. pilieri sú zahrievaní ako žaba v teplej vode a nie sú schopní pochopiť, že im kradnú ich majetok a teda ich dôchodky. A to Kanič masíroval verejnosť, že každý občan je svojprávny a vie sa rozhodovať individuálne o svojich peniazoch či o investíciách. Nuž žijeme v takejto spoločnosti, spoločnosti kde praktiky liberálneho fašizmu sa prejavujú v rôznej podobe a Diabol sa smeje v bezbrehej korupcii, ničiacej našu spoločnosť...

Nuž, zatiaľ musíme úprimne priznať, že ten Al Pacino vyhráva. Snáď nám nezostanú iba oči pre pláč.

Dušan, srdečná vďaka za tento, pevne verím, že nielen pre mňa, vynikajúci rozhovor! Už teraz sa teším na ďalšie!

S Ing. Dušanom Lukášikom, CSc. sa rozprával autor knihy „*Systém Diablo*“ Roman Kvalténi.